

Илъэс льапІэхэр

2-нэ нап.

Алыгэ

3-нэ нап.

Плъыфэхэм къаІуэтэжхэ

4-нэ нап.

...Абдежым накъырэ макъ къэІуащ 4-нэ нап.

ЛІыхъужьыгъэмрэ щІыхьымрэ я дерс

Nº13 (24.295)

2022 гъэм мазаем (февралым) и 8, гъубж

Тхьэмахуэм щэ къыдокІ

И уасэр зы тумэнщ

Егъэджэныгъэ ІэнатІэр зэхъуэкІыныгъэхэр, Іуэху зехьэкіэ и лъэныкъуэкіэ щІэ куэд къызыхыхьэ ІэнатІэщ. Абы и зыужьыныгъэр дапщэщи щІэтщ къэрал

А УНЭТІЫНЫГЪЭМ теухуа

егъэджэныгъэм и Іуэхум.

Ехъцлізныгъэщізхэм я хэкіып

унафэщіхэм я ипкъ иткіэ, зэхъуэкіыны- дыщіагъуащ а зэхъуэкіыны- хэм даіыгъащ «КъБР-м и нэlэм, lyэхур егъэфlэкlyэ- гъэхэр халъхьащ «КъБР-м гъэхэм текlуэдэну мылъкуу школ егъэджэныгъэ lэнанымкіэ жэрдэмыщіэхэр егъэджэныгъэм зыщегъэухалъхьэрэ ахэр гъащіэм жьын» къэрал программэм. хэгъэхьэным гъуэгу ирату, Къапщтэмэ, щІыналъэм и Ізмалхэр къыхузэрагъэ- курыт школхэм я Іуэхур езыпэщу. Мэрем блэкіам гъэфіэкіуэну іэмалхэу къа-КъБР-м и Правительствэм лъытащ абыхэм ящыщ куэ**щызэхэта зэlущlэм щы-** дым ухуэныгъэ-зэгъэпэщытепсэлъыхьащ щіыналъэ жыныгъэ лэжьыгъэшхуэхэр зэрыщрагъэкіуэкіынур, апхуэдэуи егъэджэныгъэм, гъэсэныгъэм къыщагъэсэдоклад купщафіэ зэіущіэм бэп иджырей техникэ лъэщщищІащ КъБР-м егъэджэ- хэмкІэ, технологие пэрытныгъэмкіэ, щіэныгъэмрэ хэмкіэ іуэхущіапіэхэр къыщіалэгъуалэм я Іуэхухэмкіэ зэрызэрагъэпэщынур. Къии министр Езауэ Анзор. Абы шынэмыщауэ, программэм

республикэ бюджетым къы- тІэм хэкІ субсидиехэр щІыпІэ хэлъхьэн» щІыналъэ проекбюджетхэм зэраГэрыхьэну тым къыщыгъэлъэгъуахэри. щіыкіэм епха хабзэхэр.

Езауэм къызэрыхигъэ- гъэхэм, ятещІыхьа а проеккурыт школхэм тым ипкъ иткІэ. Къэбэрщамкі́э, щекІуэкІ лэжьыгъэхэр егъэ- дей-Балъкъэрым и курыт фІэкІуэным псори зэхэту школхэм ящыщу 176-м зэтекІуэдэнущ сом мелуани гъэпэщыжыныгъэ лэжьы-123,38-рэ. Дызэрыт илъэ- гъэшхуэхэр щекlуэкlынущ. сым зэф ахынущ абы щышу 2022 - 2023 гъэхэм къриусом мелуан 71,3-рэ зы- быдэу еджапІэ 50-м нэс текІуэдэну лэжьыгъэ. Къэна къызэщІаубыдэнущ апхуэдэ Іыхьэр етіанэгъэ къагъэсэбэпынущ.

Іуэхухэм Курыт школхэм я унэхэр Апхуэдэу зэlущlэм хэта- зэпэщ щlыжыным хуэгъэ-

псауэ дызэрыт илъэсымрэ къыкІэлъыкІуэнумрэ къриубыдэу республикэ бюджетым къихьэнущ федеральнэ мылъкум къыхэкІыу сом меларди 2,3-рэ. А Іуэхугъуэхэм трагъэкІуэдэн папщІэ 2022 - 2023 гъэхэм зэхъуэкІыныгъэхэр къриубыдэу щІыпІэ бюджетхэм псори зэхэту яІэрыхьэнущ сом меларди 2,4-рэ.

Апхуэдиз къэрал гулъытэ зыгъуэт егъэджэныгъэ-гъэсэныгъэ ІэнатІэр, шэч хэмылъу, лъагапіэщіэхэм нэсынущ. ЕхъулІэныгъэщІэхэр зыІэрагъэхьэнущ абы щекіуэкі лэжьыгъэм хэт псоми: егъэджакІуэхэми я ушием щіэту щіэныгъэ куу зэзыгъуэгъуэт ныбжьыщІэхэми.

ЖЫЛАСЭ Маритэ.

ЯщІахэмрэ къапэшылъхэмрэ

Агрономхэмрэ агроинженерхэмрэ я урысейпсо зэlущіэм щытепсэлъыхьащ хадэхэкіымрэ хьэцэпэцэмрэ къат бэвагъым зэрыхагъэхъуэну щІыкІэм.

2021 ГЪЭМ зэфlагъэкlахэмрэ 2022 гъэм къапэщылъхэмрэ къыщапщытэжа зэхыхьэр къызэlуихащ икlи иригъэкІуэкІащ УФ-м мэкъумэш хозяйствэмкІэ и министрым и къуэдзэ Разин Андрей. Видеоконференцым хэтащ КъБР-м мэкъумэш хозяйствэмкІэ и министр Сыжажэ

ЗэІущІэм къызэрыщыхагъэщащи, нэгъабэ дунейм и щытыкІэр зэпІэзэрыту щымытами, Урысей Федерацэм и мэкъумэшышіэхэм гъавэ бэв кърахьэліэжаш. ДагъэхэкІхэр къызыщІаху къэкІыгъэхэу тонн мелуан 23,1-рэ, хуабэщхэм къыщагъэхъу хадэхэкіыу тонн мелуан 1,4-рэ, пхъэщхьэмыщхьэ, мэракіуэ лізужьыгъузу тонн мелуани 3,9-рэ зи хьэлъагъ кърахьэлІэжащ. ГъавэгъэкІхэм апхуэдэ ехъуліэныгъэ щіаіам и зы щхьэусыгъуэщ щіыгъэпшэркіи, техникэкІи я Іуэху зэрымыІеяр.

Къэралым и мэкъумэшышІэхэм мы гъэм зыхуагъэувыжа къалэнхэм ящыщщ жылапхъэхэм къыхэгъэхъуэныр, фошыгъу жэгундэм, дагъэ къызыщаху къэквыгъэхэм, кіэртіофым, нэгъуэщі хадэхэкіхэми я бэвагъым щіегъэ-

УФ-р зэрыщыту къэтщтэнщи, къэралым и мэкъумэшыщІэхэм гъавэ щащІэ губгъуэ хьэсэхэм гектар 81,3-рэ къыхагъэхъуэну я мурадщ, хадэхэкІхэм, псом хуэмыдэжу, джэш лъэпкъыгъуэхэм елэжьынущ. Иужьрейуэ, зи цІэ къитіуа къэкіыгъэм мы гъэм, псори зэхэту, хухахынущ гектар мелуан 48-м нэблагъэ, Іусыпхъэхэм гектар мелуан 13,9рэ, фошыгъу жэгүндэм гектар мелуан 1,07-рэ, бжызкы къэкІыгъэхэм гектар мелуан 19-м щІигъу ирагъэубыдынущ.

Тепсэлъыхьахэщ техникэщІэм, кредитым, лизингым ехьэліауэ щыіэ лъэпощхьэпохэми. Къапщтэмэ, къыхагъэмэкъумэшхэкІ къыщІэзыгъэкІхэм зэрадэlэпыкъуну щlыкlэми. Къищынэмыщlayэ, гъатхасэ лэжьыгъэхэр зэрекіуэкі щіыкіэр, зэфіагъэкіахэр наіуэ къэзыщІ штабхэр щІыналъэхэм къыщызэгъэпэщын зэрыхуейри жаlащ.

Ди къуэш республикэхэм

Сымаджэхэм

чэнджэщ щагъуэт

АДЫГЕЙ. АР-м и Іэтащхьэ Къум-

щыт «122» колл-центрым и Іуэхур

здынэсар. Ар Фіэкіыпіэ зимыіэ

страхованэмкІэ центрым къы-

нэхъри зрагъзубгъу. НобэкІэ тех-

никэр щіагъзувауэ, кіапсэкіэ зэ-

пащіэ. Дяпэкіэ абы ціыху 80 щы-

шызэіуахауэ мэлажьэ,

лэжьэнущ.

Психоневрологием хузунэтІа япэ медицинэ Іуэхущ Іап Іэ

Зэман кlыхьым, 2022 - 2026

Дэтхэнэ зы узыфэми и гъэхъужыныр дзауэ пщыхьэщхьэм сыхьэт 20-м нэблэрэш. Къэрал сымаджэщхэм къадэкіуэу Іутхэм папщіэ ар, шэч хэмылъу, тыншщ. иджырей зэманым зыужьыныгъэшхуэ игъуэтащ унэтІыныгъэ зэмылІэужьыгъуэхэм хуэгъэпса щхьэзакъуэ клиникэхэми. Апхуэдэщ Налшык щылажьэ «Центр патологии речи и нейрореабилитации» психоневрологие унэтІыныгъэм ехьэліа узыфэхэм щегээ медицинэ лиз зэмылізужьыг буэхэр, кіэлъыплъыны-Іуэхущіапіэр.

рыр, япэрауэ, психоневрологием ехьэліа- зэреіэзэн щіыкіэр къахутэн папщіэ. Арауэ лицензэ щхьэхуэ зиіэ ди щіыпіэм и япэ щи, нэхъыбэм сымаджэр іуэхущіапіэ центрщ. Абы и Іуэхухэр зрегъакіуэ дохутыр Іэзэ, психиатр, медицинэ щІэ-

гъэхэр щыдрагъэкІуэкІ икІи зэщхьэщыягъэхъужын папщІэ бгъэдыхьэкІэ щхьэ-

зиІэщ я лэжьэгъуэ зэманыр. «Центр патологии речи и нейрореабилитации» ІэнатІэр махуэ къэс мэлажьэ икІи цІыхухэм я тыншыгъуэр къызэрагъэпэшын папшІэ

нэхъыбэу зэлъытар ар тэтэму икІи и гъэху зэпыу яІэкъым. Къэхутэныгъэхэр **чэзум къэхутэнымрэ абы хэха бгъэ-** езыгъэкІуэкІынухэм е анализ щхьэхуэхэр дыхьэкІэ шхьэхүэ къыхуэгъуэтыным- зытыну къызыпэщылъу лэжьапІэ ІэнатІэ

Зи гугъу тщІы медицинэ ІуэхущІапІэм, адрейхэм ефІэкІыу, зи узыншагъэр зэтезыгъэувэжыну къекіуэліам папщіэ къыщызэгъэпэщащ къэпщытэныгъэ зэмыліэужьыгъуэ куэд. Дохутырым япэ зыхуэзыгъэза сымаджэм, зэрыхабзэщи, анагъэхэр, Іэпкълъэпкъым и пкъыгъуэхэм ехьэлІа къэхутэныгъэхэр иригъэкІуэкІыну АДРЕЙХЭМ къащхьэщыкІыу мы цент- чэнджэщ егъуэт. А псори Іэмалыншэщ зэмыліэужьыгъуэхэм екіуэліэн хуей мэхъу

> Балигъхэмрэ сабийхэмрэ папщ Іуэхутхьэбзэхэм зыщыбгъэгъуазэ хъунущ центрым интернетым щиІэ напэкІуэцІыр къызэlупхыу: www.cprinnalchik.ru.

> > МЭЗКУУ Къан.

НАФІЭДЗ Мухьэмэд.

ищхьэкІэ къыщытхьа чэнджэщхэр игъэзэщіэн папщіэ. «Центр патологии речи и ныгъэхэм я кандидат Аттаевэ Лейлэ. Дызэрыщыгъуазэщи, къэрал сыманейрореабилитации» ІэнатІэм щІэмыкІыу а Іуэхутхьэбзэхэр дэтхэнэ зы сымаджэми джэщхэри щхьэзакъуэ медицинэ ІуэхущІапіэхэри балигъ, сабий унэтіыныгъэкіэ щигъуэтыфынущ. Абы къыхэкІкІэ и зэзэщхьэщедз. Зи гугъу тщІы центрым ныбманри и узыншагъэри нэхъ хъума мэхъу, жьыщІэхэми балигъхэми кІэлъыплъыны-ІэщІагъэліхэри зэрыщІэурэ йоіэзэ. хауэ я ныбжь елъытауэ къахута узыфэр щіапіэм щагъэзащіэ іуэхутхьэбзэхэм ящыщщ: психиатрие, неврологие, педиатрие, остеопатие, мануальная терапие, хуэхэр къыхуагъуэт. Адэкіэ, центрыр адрей Іуэхущіапіэхэм зыгъэхъуж физкультурэ, физиотерапие, нэгъуэщІхэри. Нэхъ зэпкърыхауэ Іуэхузэрефіэкіхэм ящыщ икіи мыхьэнэшхуэ

министр Мерэтыкъуэ Рустамрэ Къэрал Советым-Хасэм Социальнэ политикэмкіэ, унагъуэ Іуэхухэмкіэ, узыншагъэр хъумэнымрэ щэнхаб-

зэмкІэ и комитетым и унафэщІ Широковэ Натальерэ зэрыжаlамкlэ, колл-центрыр жэщ-махуэм зэпымыууэ лэжьэнущ. ІэщІагъэлІхэм нэмыщІ, цІыхухэм чэнджэщ ирату абы щІэсынущ Мейкъуапэ къэрал технологие университетым, Адыгей къэрал университетым, Мейкъуаиндустриальнэ техникумым, Адыгей педагогикэ колледжым я студентхэри. Абы хуабжьу щІэгъэкъуэнышхуэ яхуэхъунущ «Урысей зэкъуэт» политикэ партым и Адыгей пІыл Мурат зригъэлъэгъуащ зыуэ шІыналъэ къудамэри.

«122» телефоным псалъэхэм узыфэ къекіуэкіым теухуа упщіэхэм жэуап щагъуэтынущ, сымаджэхэм зрахьэлІэнумрэ ящІэнумрэ ехьэлІа чэнджэщхэр къыщратынущ.

КъумпІыл Мурат зэрыжиІамкІэ, ар сэбэпышхуэ хъунущ сымаджэхэм я бжыгъэр зэрыхэхъуэм теп- шауэ екlуэкlа зэпеуэм метр 50-кlэ,

ису абы псалъэхэм я бжыгъэр зы Абыхэм дакъикъитІ нэхъ пэмыплъэу жэуап кърат.

Узыншагъэм тращІыхьу

КЪЭРЭШЕЙ-ШЭРДЖЭС. Лъэрыжэкіэ мылым къыщызэдэжэу КъШР-м щекіуэкіа зэхьэзэхуэм цІыху 200-м нэблагъэ хэтащ. Ар къыщызэрагъэпэщат жылэм. Гъэ къэс екіуэкі а зэпеуэм кіуэ пэтми щіалэгъуалэ нэхъыбэ зэхуешэс, къыдэкІуэтей шІэблэр узыншагъэр хъумэным, гъащіэ узыншэ ирахьэкіыным хуегъасэ

КЪАПЩТЭМЭ, зэхьэзэхуэм хэтыр щіалэгъуалэм я закъуэкъым, атіэ нэхъыжьхэри, курыт ныбжьым итхэри хохьэ. Я ныбжькІэ гупихыу гуэ-

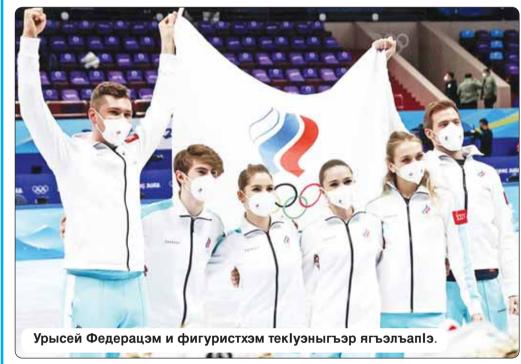
АР-м узыншагъэр хъумэнымкіэ и щіыхьмэ. Иджыпсту республикэм метри 100-кіэ къыщызэдэжащ. Апхуэдэу, мыгъэрей зэlущlэр щlэщыжэщ-махуэм мини 3-м нэблэгъащ. гъуэ ищащ унагъуэ, студент гуп къыхэхахэр зэрызэпеуам.

Фигу къэдгъэкІыжынщи, зэхьэзэхуэр «Демографие» лъэпкъ проекхыхьэ «Спортыр гъащІэм щыщщ» Іыхьэм ипкъ иткіэ екіуэкіыу аращ.

НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэ.

BEIJING 2022

Пекин мы махуэхэм щекіуэкі XXIV ЩІымахуэ Олимп джэгухэм и медалхэм папщіэ зэхьэзэхуэ къуэ пашэныгъэр мы магуащІэхэр зэхаублащ. Ипэ махуэхэм къыщыщІэдзауэ Урысейм щыщ атлетхэр пашэхэм яхэтщ.

медалыр къы-

Нобэм ирихьэлІэу Уры-

ЗЭХЬЭЗЭХУЭМ и япэ ма- дыщэ хуэ дыдэм. мазаем и 5-м. ди къэралым икіа спорт-Урысейм япэ дамыгъэ хуагъэува нэужьщ. Ди хэм лъапІэр къыхуихьащ лыжэкІэ къызэдэжэнымкІэ нэмыщІауэ, зыкъигъэлъэетіуанэ хъуа Непряевэ На- гъуащ Кондратюк Марки. 33М зэхуэм абы дыжьын меда- пион хъуащ! лыр щызыІэригъэхьащ. А махуэ дыдэм биатлоным- сей Федерацэм и атлетхэм кІэ эстафетэ зэхэтым уры- зэхьэзэхуэм етІуанэ гуп сей командэр ещанэ щы-

Пекин щекіуэкі XXIV ЩІымахуэ Олимп джэгухэм Урысейм и атлетхэм ящыщу япэ дыщэ медалыр къихьащ лыжник Большунов Александр. Скиатлон къызэдэжэм ар и хьэрхуэрэгъухэм куэдкіэ къащыщхьэщык ащ. А зэпеуэм дыжьын медалри щызыІэрызыгъэхьар ди къэралым щыщ Спицов Денисщ.

Олимп джэгухэм я дыщэ медалым Большуновыр илъэс куэдкіэ хуэкіуащ. 2018 гъэм Корее Ипщэм и Пхёнчхан щІыпІэм щекІуэкІа зэхьэзэхуэхэм зы мащІэ дыдэщ Большунов Александр дыщэм лъэ-Іэсыным къыщыхуэнэжауэ щытар. Фигу къэдгъэкІыжынщи, абы ди щІалэм дыжьын медалу щырэ зы домбеякърэ щызыІэригъэхьаш.

Дыгъуасэ фигуристхэм я гуп зэпеуэм щытекІуащ Урысей Федерацэм и командэр. Мишинэ Анастасиерэ Галлямов Александррэ Синицинэ Викториерэ Кацалапов Никитэрэ я дуэтхэм япэ очкоипщІ къыкІэлъыкІуэм 9 къыщахьат. Псори щызэхэкІар икІи ди къэралым

джэгухэм и япэ махуищым къриубыдэу абыхэм зыІэрагъэхьащ медаль лІэужьыгъуэ псоми ящыщу тІурытІ (псори зэгъусэу медали 6). Къыхэдгъэщынщи, 2018 гъэм екІуэкІа Олимпиадэм къриубыдэу ди къэралым икіа спортсменхэм псори зэхэту дышэ медалу тІу къудей зыІэрагъэхьэфауэ арат. Иджы щіэдзэкіэр нэхъ жыджэрщ. Дыщогугъ зэрырагъэжьа щІыкІэм кІэрыху имыІэу адэкІи ирахьэкІыну. ЩІымахуэ Олимп джэгу-

увыпіэр щаіыгъщ. Олимп

хэм официальнэу щымыт медаль таблицэм щхьэзахуэм ирихьэлІэу щиубыдащ Швецием и командэ къыхэхам. Абы псори зэхэту медалищ къудей иІэу зэрихьар наlуэ щыхъуар аращ, ауэ дэтхэнэ зыри Валиевэ Камиллэ дахэ дыщэщ. Медаль бжыгъэсменхэм медалхэр зыlэра- дыдэу фигурнэу къижыхьу кlэ Урысей Федерацэм и гъэхьащ. Олимпиадэ-2022 абый очкоипщ судьяхэм атлетхэм адрей къэралнэхърэ нэхъыбэ командэм хэту, къищы- зыІэрагъэхьами, Дунейпсо Олимп Комитетым и хабкъызэрыщыгъэлъэталье. Пэщіэдзэ зэхьэ- Ахэр псори олимп чем- гъуамкіэ, пашэр къызэралъытэр дыщэ медалхэм я куэдагъымкІэщ.

ЖЫЛАСЭ Замир.

XXIV ЩІымахуэ Олимп джэгухэм къыщахьа медалхэр (мазаем и 8-м ирихьэліэу)						
Къэралыр	Дыщэу	Дыжьы- ну	Домбея- къыу	Псори зэхэту		
1. Швецие 2. Урысей Федерацэ 3. Нидерландхэр 4. Германие 5. Норвегие 6. Канадэ 7. Японие 8. Китай	3 2 2 2 2 1 1	0 2 1 1 0 1 1	0 2 1 0 2 2 2 2	3 6 4 3 4 4 4 2		

advghe@mail.ru

иджы

adyghepsale.ru

apkbr.ru

smikbr.ru

o adyghepsale

Г Адыгэ Псалъэ

КъБР-100

Урысей щІэныгъэм и махуэ

Гъащ І эр и п эк І э

КІыщыкъуэ куэдым къащхьэщыкІырт

хуей хуэзэу япіащ, хабээ Кіыщыкъуэ хэлъу ягъэсащ. Кіыщыкъуэ ціыхухэр и сабиигъуэм еджэным и гур хуабжьу етат, егъэджакіуэм жиlэр псынщlэу къип-хъуатэрти, зы илъэсым 1-нэ, 2-нэ классхэр кърагъэухауэ

ЯПЭ дыдэу Зеикъуэ къуажэ школыр къэзыуха цІыху 11-м ящыщащ КІыщыкъуэ. Абы «5» защіэкіэ еджэныр къызэрырихьэл ам щыхьэт техъуэ дэфтэрым щытхъу тхылъ и гъусэу къратыжат. А зэманым дыщэ медаль яту щытакъым. Школыр къэзыухахэм я аттестатхэр щыІэрагъэхьэж гуфІэгъуэ пщыхьэщхьэр къуажэми районми ягъэлъэпІэну траухуауэ щытащ 1941 гъэм мэкъуауэгъуэм и 21-м. Пшыхьыр дахэ дыдэу зэфІэкІат. Ауэ а жэщым и пщэдджыжьым гум имыхужын нэщхъеягъуэшхуэр къэхъуащ - нэмыцэхэр ди къэралым къытеуащ. Школыр къэзыухагъащІэ КІыщыкъуэ, тхьэмахуитІ нэхъ дэмыкіыу, зауэм ираджащ. Краснодар дэт дзэ училищэм мазихкіэ щеджэри, зенитгъауэ взводым и батареем и командиру щытащ.

1943 гъэм накъыгъэм и 1-м КІыщыкъуэ зи Іэтащхьэ батареем кхъухьлъатитІ къриудыхат. махуэр Къущхьэр къыщалъхуа махуэт, зауэм щыІэу илъэс 20 ирикъуат. Къущхьэ КІыщыкъуэ абы щыгъуэ «Вагъуэ Плъыжь» орденыр къратащ. 1944 гъэм Яссэ-Кишинев зэхэуэм КІыщыкъуэ и батареем нэмыцэм и кхъухьлъатэу щы, танкыу плІы зэтрикъутащ. Абы щыгъуэми ди хэкуэгъум къыхуагъэфэщауэ щытащ Хэку зауэшхуэм етІуанэ нагъыщэ зиІэ и орденыр, Совет Нэхъыщхьэм и хъуэхъу тхылъыр. Венгриер_къегъзутІыпщыжыным, Будапешт къэщтэным КІыщыкъуэ и батареер жыджэру, ехъуліэныгъэхэр зыіэригъэхьэу хэтащ. Абы къратащ Хэку зауэшхуэм езанэ нагъышэ зиlэ и орденыр, «Будапешт къызэращтам папщІэ» меда-

адэ-анэм я лъэјукіэ, къигъэзэжащ щалъхуа куейм. щІэту лажьэхэрт. Іуащхьэмахуэ райкомым и къудамэм и унафэщІу илъэсиплікіэ, абы иужькіэ секретару лэжьащ. Къэбэрдей институтыр, Горскэ мэкъу-

мэш институтыр къиухащ. Дамыгъэ куэдым зи бгъэр ягъэдахэ офицер щіалэ екіу,

Дунейм щыхъыбархэр

Жэуаплыныгъэр зыхащІзу

Мазаем и 4-м Пекин щызэІу-

щІащ УФ-мрэ Китаймрэ я уна-

фэщіхэу Путин Владимиррэ

ЛЫЩХЬЭХЭР сыхьэтищым

нэблагъэкІэ зэпсэлъащ. Абыхэм

къыхагъэщащ дунейм зэхъуэ-

кІыныгъэшхуэхэр зэрыщекІуэ-

кІыр, пашэныгъэр яубыдыну

къэрал куэд зэрызэныкъуэкъур.

Апхуэдэ щытыкІэм къэрал нэхъ

лъэрызехьэхэм я пщэ жэуап-

лыныгъэ хэха къыделъхьэ, зэ-

піэзэрыту, зэгурыіуэу къэрал-

хэр зэдекіуэкіынымкіэ щапхъэ

ягъэлъэгъуэнуи къахуегъэув.

«Урысейри Китайри япэщІэты-

нущ хэку щхьэхуитхэм я къэрал

кіуэці Іуэхухэм хэіэбэхэм, ду-

нейпсо шынагъуэншагъэр къы-

зэпызыудхэм, революцэ «зэмы-

фэгъухэр» къызэщІэзыгъэст-

Ядернэ Іэщэр къагъэсэбэпу

зауэ къагъэхъеину зи мурадхэ-

ри зэрыщыІэм зэригъэгузавэм

и гугъуи ящіащ, къэралитіым

яку дэлъ зэхущытыкІэхэми, нэ-

гъуэщІ Іуэху куэдми тепсэлъы-

хьащ Путин Владимиррэ Цзинь-

Зэпсэлъэныгъэхэр зэфіэкіа

нэужь лыщхьэхэм Іэ традзащ

зэрызэдэлэжьэну щІыкІэм теу-

хуа зэгурыlуэныгъэхэм икlи ду-

нейпсо щытыкІэм зэреплъыр,

зэпэщІэтыныгъэр къызэнэкІы-

ным хуэщхьэпэну жэрдэмхэр

къыщыгъэлъэгъуа тхыгъэкІэ

къэрал унафэщІхэм зыхуагъэ-

Хъуапсэ и псэ

кІуэдыркъым

Бельгием щыщ, зи ныбжьыр

илъэс 19 фіэкіа мыхъуа пща-

щэм дуней псор кхъухьлъа-

тэкіэ зэщіигъэхьэри, и хэкум

кІуэжащ иджыблагьэ. Кило-

метр мин 50 зэпиупщІащ абы

мазитхум къриубыдэу икІи

«дуней илъэгъуащ» жыху-

аІэхэм ящыщ зэрыхъуами шэч

хэлъкъым.

пин Сирэ.

хэм», - жаlащ унафэщІхэм.

Цзиньпин Сирэ.

Къущхьэ Сэхьид и уна- 1950 гъэм коммунист паргъуэм къихъуа щіалэ жаныр тым и Тэрч райокомым и япэ **адэ-анэ зэпіэзэрытым зы-** секретару ягъэкіуа Къущхьэ районым къыбгъэдэуващ фІыкІэ къыщыгугъыу. Зэман кІэщІым къриубыдэў а ІэнатІэм зыкъыщигъэлъэгъуащ япэ игъэщын хуей къалэнхэр гъэзэщІэным цІыхухэр хузэщІигъэуІэу, лэжьыгъэр фІыуэ илъагъуу, цІыхухэм я гум къишхыдыкІыу, и щхьэми и унафэм щІэтхэми яхуэткІийуэ. Апхуэдэ Іуэху бгъэдыхьэк эм районым и социальноэкономикэ гъащіэм фіы и лъэныкъуэкІэ зригъэхъ-

уэжырт. Тэрч районым зэрыщыІэрэ илъэситІ хъуауэ, КІыщыкъуэ ираджэжри, партым и обкомым мэкъумэш хозяйствэмкІэ и къудамэм и унафэщІу ягъэуващ икІи партым и Къэбэрдей-Балъкъэр обко-

мым и бюром хагъэхьащ. Зэман дэкІри, Къэбэрдей-Балъкъэрым и обкомым и секретару, Къэбэрдей-Балъкъэрым и Совет Нэхъыщхьэм и унафэщІу хахащ. КъБР-м и Правительствэм КІыщыкъуэ щылэжьащ илъэс 21-кlэ. <u>Абы</u> щыщу илъэс 16-кІэ Правительствэм и УнафэщІу (1969

1984 гъгъ.), щэнейрэ КПСС-м и съездхэм лыкјузу хэтащ. КъБАССР-м, РСФСР-м, СССР-м я депутату илъэс 30-кІэ екІуэкІащ.

нэхъыжьхэм НыбжькІэ ящІэж, а илъэсхэр республикэм и зыужьыныгъэм и зэману зэрыщытар: экономикэм, щІэныгъэм, узыншагъэр хъумэным, щэнхабзэм, цІыхухэм я псэукіэр егъэфіэкІуэным теухуауэ ипэкІэ кІуатэрт. А псоми илъэс 40-м щІигъукІэ псэемыблэжу хэлэжыхыащ КІыщыкъуэ, ІэнатІэ нэхъ гугъу дыдэхэм пэрыту. ИкІи ціыхубэм я псэукіэр ефіэкіуэн папщіэ іуэхугъуэ куэд гъащІэм хипщащ.

Зэчиишхуэ зыбгъэдэлъ къызэгъэпэщакІуэ Мэлбахъуэ Тимборэ и унафэм щІэту а илъэсхэм Къэбэрдей-Балъкъэрым хуабжьу зиужьащ. Псом хуэмыдэу мэкъумэш ІэнатІэр ефІэкІуат. Абы и щыхьэту къэбгъэлъэгъуэну ирикъунщ Урысейм нартыху гъэкІынымкІэ щызэІэпах бэра-Зауэ нэужьым КІыщыкъуэ къыр илъэс 22-м къриубыдэу къыхуагъэфэщащ Дзэ ака- тІзу фІэкІа ди республикэм демием щІагъэтІысхьэну, ауэ зэрыІэщІэмыкІар. Ар зи фІыабы щІэр КІыщыкъуэт, абы и нэІэ

> Мэлбахъуэ Тимборэ, Къущхьэ КІыщыкъуэ, Кульбаев Мухьэжыр, абыхэм я лэжьэгъухэр укъуэдияуэ иужь итащ псы зыщІагъэлъадэ щІым хагъахъуэурэ зэпымыууэ гъавэшхуэ кърахьэлІэным. 80 гъэхэм щыщІидзэм

ирихьэлІэу Къэбэрдей-Балъкъэрым гектар мини 130-м, нэгъуэщІу жыпІэмэ, гектаритІ къэс ещанэм псы щыщІагъэлъадэ зэрыхъуар. Абы яухуауэ щытащ щыгъуэ ерыскъым, мэкъумэшхэкІхэм предприятэхэр. Пхъэщхьэмыщхьэ, хадэхэкІ къехьэлІэнымкІэ республикэр Урысейм пашэ щыхъуащ. А къыдэкГуэтеящ Урысей псор зэрыгушхуэ хозяйствэ унафэщі хьэлэмэтхэу Тэрчокъуэ Къамболэт, Евту шенкэ Николай, Мусукаевэ Шамса, Атэбий Мухьэмэд,

нэгъуэщІ куэди. КІыщыкъуэ куэдым къащхьэщыкІырт ищІ мурадым и Іэр зэрытригъахуэмкіэ, Іуэхум фіыуэ зэрыхищіыкіымкіэ, лэжьыгъэм зэрытемызакъызэрыгуэкІыу зэрыщытымкІэ, лъэпкъ зэхэгъэж зэримыщІымкІэ, ныбжьэгъугъэр зэригъэпэжымкіэ. А хьэлыфіхэр езыр къэзыухъуреихьхэм зэрыкъэзыухъуреихьхэм захригъэлъхьэным дапщэщи иужь итт. Ар ц1ыхубэм япыщ1ат, абыхэм я жэрдэмхэр гуапэу ядиІыгъырт. 50 80 гъэхэм Къэбэрдей-Балъкъэрым игъуэта зыужьыныгъэшхуэм КІыщыкъўэ

Къущхьэр республикэм и Министрхэм я Советым и унафэщІу щыщыта 70 - 80 гъэхэм завод, фабрикэ инхэр яухуащ, Іэщ гъэшхапІэ, псы шІэгъэлъэдапІэ хьэлэмэтхэр къызэрагъэпэщащ. Гулъытэшхуэ хуащ ащ социальнэ Іуэхугъуэхэм: школхэр, сабий гъэсапіэхэр, яслъэхэр, кино-гъэлъэгъуапіэхэр, ЩэнхабзэмкІэ унэхэр яухуащ. Узыншагъэр хъумэным теухуауи ящІар мащІэкъым. Къалэхэм, районхэм щаухуащ сымаджэщхэр, поликлиникэхэр, къуажэхэм къыдэхутащ дохутыр амбулаторэ, фельдшеракушер пунктхэр. Медицинэ Іэмэпсымэ куэд къащэхуащ.

и фІыщІэшхуэ хэлъщ.

Къущхьэ КІыщыкъуэ цІыхуу щыта куэдым я гум къинэжащ цыху хьэлэлу, гуапэу, нэмысыфізу, гущіэгъу хэлъу, фІы зэрилэжьыным хущІэкъуу зэрыщытар.

НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэ.

РУТЕРФОРД Зарэ и кхъухь- къызэlуахащ лъатэ псынщІэр Бельгием и щрагъаджэ курсхэр. Ахэр Кортрейк-Вевелгем аэропортым къыщетІысэхыжащ Гиннесс и тхылъым иратхэну рекоркъуэпцІийуэ абы дуней псом и хъуреягъыр къилъэтыхьыфащ, етІуанэрауэ, и кхъухьлъатэр а Іуэхум хуэщіахэм я нэхъ псыншІэ дыдэт.

Езыми и фІэщ хъужыркъым абы къехъулІар - псори зэхэту пщащэм махуи 1155-кіэ къикіухьащ, къэрал 41-м щыІащ. Ар щетІысэхахэм яхэтщ Урысей Федерацэри - мазэм нэблагъэкІэ ар Хабаровскэ крайм щыхьэщІащ, дунейм зиІэтыжыным пэплъэу.

«Сэ икъукІэ сынасыпыфІэщ. Си хэкум сыкъэсыжа нэужь си нэпсхэр схуэубыдыжыххакъым мазитхукіэ уздэщымыіа шіыналъэм укъихьэжыныр, узыпэІэщІэу щыта уи Іыхьлыхэм уаІуплъэжыныр фІыгъуэшхуэщ», - жеlэ пщащэм.

Кхъухьлъатэ зегъэкІуэным апхуэдэу хуэІэзэ зэрыхъуа щІыкІэри къащІащ журналистхэм илъэс 14-м иту щ идзэри, хъыджэбз цІыкІур абы хуигъэсащ и адэм. 2020 гъэм къратащ кхъухьлъатэр зэригъэкІуэну хүит зыщІ дэфтэр. Иджы Зарэ и мурадщ университетым щІэ-Тысхьэу инженеру еджэну. Абы и хъуэпсапІэ нэхъыщхьэри гъэщІэгъуэнщ - астронавт хъуныр и гум щегъафіэ. «Хъуапсэ и псэ кlуэдыркъым», жаlэ. И мурадхэм ерыщу хуэкІуэ пщащэ цІыкІум ари зригъэхъулІэфыну уи фІэщ мэхъу.

Мазаем и 8, гъубж

◆Урысей щІэныгъэм и махуэщ. 1724 гъэм Пётр Езанэм Іэ щІидзащ Петербург ЩІэныгъэхэмкІэ и академиер къызэгъэпэщыным теухуа унафэм. Иджыпсту ар РАН-рщ.

◆Урысейм и дзэ топографым и махуэщ

◆1905 гъэм Урысейм щыяпэу журналистхэр къызэригъэпэщат профессор Владимиров Леонид. +1994 гъэм КъБР-м «Газета

дитІ игъэувауэ - япэрауэ, и за- Юга» газетым и япэ номерыр къыщыдэкІащ. **◆ 1917 гъэм** къалъхуащ КъБР-м

и цІыхубэ артист, УФ-м щІыхь зиІэ и артист, Къэбэрдей-Балъкъэрым и къэрал саугъэтым и лауреат Болэ Мурат.

◆ 1955 гъэм къалъхуащ химие щІэныгъэхэм доктор, КъБКъУ-м и профессор Щауэ Іэбубэчыр.

Дунейм и щытыкІэнур

«pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, Налшык пшэр техьэ-текІыу щыщытынущ. Хуабэр махуэм градуси 3 - 6, жэщым 1 градус щыхъунущ.

Мазаем и 9,

◆Дзэ дохутырым и дунейпсо махуэщ

◆Урысейм и Граждан авиацэм и махуэщ. 1923 гъэм СССР-м «Граждан авиацэмкІэ совет къыщызэгъэпэщыным

хуауэ» унафэр къышашташ. **◆ 1951 гъэм** къалъхуащ биологие щІэныгъэхэм я доктор, КъБКъУ-м и профессор Иуан

◆1953 гъэм къалъхуащ Европэм дзюдомкіэ и чемпион хъча. Олимп джэгухэм домбеякъ медаль къыщызыхьа, УФ-м щІыхь зиІэ и гъэсакІуэ Емыжь Іэрамбий.

Дунейм и щытыкІэнур

«pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, Налшык уфауэ щыщытынущ. Хуабэр махуэм градуси 6 - 8, жэщым градуси 2 щыхъунущ.

Зыгъэхьэзырар ЖЬЭКІЭМЫХЪУ Маринэщ.

Лъэпкъ Іущыгъэ:

Акъылым и лъапсэр чэнджэщщ.

ди къэралым щагъэлъапІэ Урысей щІэныгъэм и махуэр. Абы теухуа Унафэ щхьэхуэ 1999 гъэм, РАН-р илъэс 275-рэ щрикъум ирихьэліэу, къыдигъэкіауэ щытащ Урысей Федерацэм и Президентым. Махуэшхуэр гъэлъэпІэныр мазаем и 8-м траухуащ. Илъэс 300-м нэскіэ узэіэбэкІыжмэ, 1724 гъэм и апхуэдэ махуэм урысей пащтыхь Пётр Езанэм Іэ тридзащ ШІэныгъэхэмкІэ Урысей Академие (РАН) къэралым къызэрыщызэрагъэпэщым теухуа унафэм.

КЪЭРАЛЫМ щыпсэу дэтхэнэм и дежкій мыхьэнэшхуэ иіэт а Іуэхугъуэм, сыту жыпІэмэ Пётр Езанэм ищІа унафэр епхат цІыхухэм я гъащіэр, псэукіэр егъэфіэкіуэным, зызыужьа европей псэукІэм и мардэхэм ящыщ куэд ди Хэкум къихьэным, а псомкІи ар зыужьыныгъэм и гъуэгум тешэным.

КІыхьщ икіи купщіафіэщ урысей щІэныгъэм къикІуа тхыдэ гъуэгуанэр. 1747 гъэм къащта Уставым ипкъ иткІэ абы еджэ хъуащ Франклин, Гёте, Дарвин, ЩІэныгъэхэмрэ Художествэхэм- гъуэщІхэри. кІэ имперскэ Академие. ИужькІи зэреджэр Урысейм щІэныгъэхэм- 49-рэ обсерваторэм. ЩІэныгъэм и тащ. унэтІыныгъэ зыбжанэмкІэ тхылъ Урысей щІэныгъэр дунейм куэд дунейм къытехьауэ щытащ хуэупсащ ціыху ціэрыіуэ куэдкіэ, а зэманым. Абыхэм ит статья- къэхутэныгъэ инхэмкіэ. Къап-Востоковым, Бутлеровым, Павло- ский Константин, Капицэ Пётр, хэм я щІэныгъэлІхэри. Псалъэм гей, Доллежаль Николай, нэпапшІэ. абы и действительнэ гъуэшІхэри. Абыхэм я къэхутэны- РАН-м ноби шызэфІах естестчленхэт Вольф, Вольтер, Дидро, гъэхэм я фІыгъэкІэ дуней псом веннэ, жылагъуэ щІэныгъэхэм

Мы гъэм илъэс 23-рэ мэхъури

1917 гъэм ирихьэл эу акаде-Академием и цІэм зыбжанэрэ мием хъарзынэу зиужьат. Абы зихъуэжащ. 1803 гъэм абы хэтт действительнэ члену цІыху вамкІэ, къэралым и щІыналъэхэм (къышызэІуахагъашІэм кІэ и имперскэ Академиет, 1836 щыгъуэ абы хэтыр цІыху 17 къугъэм - ЩІэныгъэхэм я Санкт-Пе- дейт). Апхуэдэу РАН-м иІэт лаботербург Академиет. Абы хэтт раторэ зэмыл эужьыгъуэу 5, об-ЩІэныгъэхэмкІэ академие уни- серваторэ зыбжанэ, музейхэр, верситет, академие гимназие, щіэныгъэ лэжьакіуэу ціыхуи ар зыузэщі лэжьыгъэ купщіафіэфизикэмкіэ, географиемкіэ, хи- 109-рэ. РАН-м и ціэм аргуэру миемкіэ къудамэхэр. 1839 гъэм зихъуэжащ: ар СССР-м Щіэнылэжьэн щІидзауэ щытащ Пулковэ гъэхэмкІэ и Академие хъуауэ щы-

я къалэмыпэм къыщіэ- щтэмэ, дуней псом щыціэрыіуэщ

щыхьэтщ урысей, совет щІэнырыхуагъэфэщар.

зыгъэкІуатэ

вительнэ члену, член-корреспонденту щэ бжыгъэхэр, хамэ къэраллэжьыгъэр егъэфіэкіуэным хуэунэтІауэ щытащ 2013 гъэм и фокІадэм къызэрагъэпэща ФАНО (ЩІэныгъэ зэгухьэныгъэхэм я федеральнэ агентствэ) зэгухьэныгъэр. Абы и къызэгъэпэщакІуэунафэщІхэм къызэрагъэушылажьэ шІэныгъэ-къэхутакІуэ институт зэмылІэужьыгъуэхэр зы центр иным и дамэм щагъэуващ.

Лъэпкъ щіэныгъэм адэкіи зегъэужьыныр, ипэкІэ гъэкІуэтэныр, хэр зэфіэхыныр зи гъащіэ мардэу псэу щІэныгъэлІхэр гъэпэжэнымкіэ ди къэрал унафэщіхэми ащіэри щіэныгъэри ди псэукіэр егъэфІэкІуэным хуэзыгъэпс Іэщагъэліхэм гульытэ льагэ ягъуэтыным я нэІэ трагъэт зэпытщ кІырт шІэныгъэлІ щэджащэхэу Ломоносов Михаил, Павлов Иван, абыхэм. Апхуэдэ Іуэхухэр дэхуэха Ломоносовым, Эйлер, Струве, Менделеев Дмитрий, Циолков- мыхъуныр зи къалэн нэхъыщхьэ къэрал къулыкъущІапІэхэм вым, нэгъуэщ еджагъэшхуэхэ- Ландау Лев, Курчатов Игорь, Алек- ящыщщ УФ-м Щ Эныгъэмрэ егъэми. РАН-м хэтт нэгъуэщ къэрал- сандров Анатолий, Королёв Сер- джэныгъэ нэхъыщхьэмк э и министерствэр, ФАНО-р, РАН-р.

щыяпэу Урысейм биосферэр япыщІа, дунейпсо мардэм къиджын щыщадзащ, хьэршым тасэ щэныгъэ-къэхутэныгъэ иняутІыпщащ спутник ІэрыщІыр, хэр. Лъэпкъ щІэныгъэліхэм, атом станцыр лажьэу щра- къэхутакіуэхэм я иужьрей ехъугъэжьащ. Апхуэдэ ехъулІэ- лІэныгъэхэм ящыщщ къэрал куэд ныгъэфІхэр зэрызыІэрагъэхьам и зэщІэзыубыда коронавирус уз зэрыцІалэ ліэужьыгъуэщіэу гъэлІ 16-м Нобель саугъэтыр зэ- ІэрыщІу куэдым къалъытэм и хущхъуэгъуэ лъэщхэр, балигъхэ-Піэщіыгъуэ блэкіам и 90 гъэхэм ми сабийхэми хуэкіуэу, зэрызэди къэралым щекlуэкla зэхъуэ- халъхьар. Дуней псом щынэхъ кІыныгъэхэм яжь щіихуащ Ака- лъэщхэм, шынагъуэншэхэм хадемиеми. 1991 гъэм абы фіащащ лъыта а вакцинэхэм дзыхь Щіэныгъэхэмкіэ Урысей Акаде- хуащіащ икіи зыхрагъэлъхьамие (РАН). Нобэ абы хэтщ дейст- кІэщ ди къэралым щыпсэухэм я

процент 50-м щІигъум. ШІэныгъэр дапшэщи щытщ хэм я еджагъэшхуэ куэд. РАН-м и икІи щытынущ къэралпсо зыужьыныгъэм и джэлэсу, абы и Іэнатіэ нэхъыщхьэу, сыту жыпіэмэ щІэныгъэ куумрэ цІыху зэчиймрэщ дэтхэнэ къэралри лъэщ зыщІыр. ГъащІэм мыхьэнэшхуэ щызию щіэныгъэ Іэнатіэм зэпіэзэрыту зреужь, цІыхухэм я ехъулІэныгъэм нэсу дяпэкІи.

Къэбэрдей-Балъкъэрым щІэныгъэлІ псоми махуэшхуэр угъурлы, мурадыщ Іэхэмрэ ІуэхугъуэшІэхэмрэ я щіэдзапіэ фхуэхъуну дынывохъуэхъу. Творческэ ехъулІэныгъэхэр фијэу щјэныгъэм хэлъхьэныгъэшхуэхэр хуэфщІу, узын-«щІыхуэ» къатенэркъым. Зи гу- шагъэ, унагъуэ насып фыщымыщІзу Тхьэм куэдрэ фигъэпсэу, фигъэлажьэ.

КЪАРДЭН Маритэ.

Сурэтым: РАН-м и Къэбэрдей-Балъкъэр щІэныгъэ центрым и къызэгъэпэщакіуэ икіи и япэ унафэщі, УФ-м щіэныгъэмкіэ шіыхь зиіэ и лэжьакіуэ, техникэ щіэныгъэхэм я доктор Иуан Пётр Мацэ и

Илъэс лъапІэхэр

Бэрбэч Хьэтіутіэ и ціэр зезы- доцентитірэ яхэту. Нэхъ иужьыіуэхьэ Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал кіэ къызэрагъэпэщащ тхыдэмкіэ, университетыр ди республикэм и естественно-географиемкіэ, бзэмпсом я щіэныгъэ икіи егъэджэ- хэм къриубыдэу институтым егъэныгъэ центр пашэхэм ящыщщ. ШІэныгъэ-къэхутэныгъэ лъэщхэр шрагъэкіуэкі, егъэджэныгъэ-гъэсэныгъэ лэжьыгъэ купщіафіэ щызэфіах іуэхущіапіэр къызэрызэрагъэпэщрэ илъэс 90, ар зи лъабжьэу къызэјуаха университетыр илъэс 65-рэ ирокъу

А МАХУЭШХУЭХЭР Іэтауэ зэрагъэлъэпІэну щІыкІэхэм ятеухуа зэиджыблагъэ щекІуэкІащ КъБКъУ-м. Абыхэм епха дауэдапщэхэр къызыхуэтыншэу къызэгъэпэщыныр, егъэкІуэкІыныр зи пщэрылъ Гъэзэщ ак Гур цыхахащ зэхуэсым. Университетым и къудамэ псоми я лыкіуэхэр зыхэт гупым и пашэщ КъБКъУ-м и проректорым и къалэнхэр зыгъэзащІэ ГъукІэпщокъуэ Мурат.

Ди республикэм и еджапІэ нэхъыщхьэхэм я пашэ КъБКъУ-м къикІуа тхыдэ гъуэгуанэм теухуа доклад купшафіэ шашаш зэхуэ-Ипэжыпіэкіэ, Къэбэрдей-Балъкъэрым и цІыхубэм я дежкІэ мыхьэнэшхуэ зиІэ Туэхугъуэт ди щІыналъэм еджапІэ нэхъыщхьэ ШІыналъэм къыщызэІухыныр. игъуэта социально-экономикэ щытыкіэмрэ абы егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмрэ зэрызыщаужьамрэ япкъ иткіэ, ди щіыпіэм еджапіэ нэхъыщхьэ иІэныр Іэмалыншэ Іуэху хъуат. ЩытыкІэр къалъытэри, РСФСР-м и Правительствэм 1932 гъэм и мэлыжьыхьым унафэ къищтауэ щытащ Къэбэрдей-Балъкъэрым пединститут щхьэхуэ къышызэјухыным теухуауэ.

Пединститут къызэјуахын ипэкіэ ди лъэпкъ Іэщіагъэліхэр щагъэхьэзыру щытар Орджоникидзе (иджы Владикавказ) дэта Бгырыс пединститутырт. КъБКъПИ-м япэ студентхэм папщІэ и бжэр къызэ-Іуихащ 1932 гъэм фокІадэм и 15-м. Студенти 100 щеджэрт абы и къудамищым: биологие, физико-математикэ, литературэ факультетхэм. Ахэр щІэныгъэм и гъуэгум трашэрт

мызакъуру, Урысей Федерацэ кіз къудамэхэр. Зэрылэжьа илъэсджакІуэ 4200-рэ игъэхьэзыращ. Ар Кавказ Ищхъэрэм и еджапіэ нэ хъыфІхэм хабжэу щытащ.

ЛІэщІыгъуэ блэкІам и 50 гъэхэм ди къэралым щекіуэкіа щіэныгъэтехникэ революцэм къигъэува къалэнхэм ящыщт зызыужь экономикэр зыхуэныкъуэ Іэщіагъэліхэр гъэхьэзырыныр. 1956 гъэм и бадзэуэгъуэ мазэм КъБАССР-м и Министрхэм я Советым СССР-м и унафэщІхэм я деж игъэхьауэ щытащ Къэбэрдейр Урысейм зэрыгухьэрэ илъэс 400 зэрырикъур республикэм щыгъэлъэпІэн зэрыхуейм теухуа тхылъ, абы ирихьэлІэу гъэзэщіапхъэу къалъытэхэр иту. А тхылъым щхьэхуэу къыщыгъэлъэгъуат пединститутыр къэрал университет щІыжын зэрыхуейм теухуа жэрдэмри. Нэрылъагъўт зызыўжь лъэпкъ экономикэмрэ жылагъуэмрэ апхуэдэ зэхъуэкІыныгъэ зэрыхуэ-

ныкъуэр. Ар фІы дыдэу къызыгурыІуэт гъащіэм и бэуэкіэр псэкіэ зыхэзыщІзу щыта политик Іззэ, еджагъэшхуэ Бэрбэч ХьэтІутІэ. Абы Къэбэрдей-Балъкъилъытэрт къэрым езым и къэрал университет иІэжыпхъэу. Бэрбэчым и Іуэху еплъыкІэр къыдэзыІыгъхэри мащІэтэкъым. Лъэпкъ интеллигенцэм щыщ щіэныгъэліхэр, іэщіагъэліхэр мызэ-мытізу тхащ щіыналъэ, къэрал унафэщІхэм я деж, Бэрбэчым къыхилъхьа жэрдэмыр зэрыІэмалыншэ Іуэхур къыхагъэ-

щу. 1957 гъэм мэлыжьыхьым и 5-м СССР-м и Министрхэм я Советым унафэ къищтащ Къэбэрдей пединститутыр и лъабжьэу ди республикэм Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университет къызэрыщызэ-Іуахым теухуауэ. РСФСР-м и Министрхэм я Советми а зэман дыдэм унафэ ищІащ Налшык мэкъумэш техникумым и унэр, общежитыр, еджапіэм и мылъку-техникэ базэр псори КъБКъУ-м етын хуейуэ. Куэд дэмыкІыу нэгъуэщІ зы укази къа-Іэрыхьащ республикэм и унафэщІегъэджакіуэ 13-м, профессоритірэ хэм: «Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал

университетым и ректору гъзувын тхыдэ щІэныгъэхэм я кандидат Бэрбэч Хьэтlутlэ Мутlэ и къуэр»,

Бэрбэчым игъэтІылъащ университетым и егъэджэныгъэ-щіэныгъэ лъабжьэ быдэр. Нобэ а еджапІэм зыІэригъэхьэ ехъулІэныгъэхэми я къежьапІэ пэж хъуащ абы щыгъуэ яубзыхуа Іуэху зехьэкІэр. Илъэс зэхуэмыдэхэм университетым и ректору щытащ КІэрэф Къамболэт, Пъостэн Владимир, Къарэмырзэ Барэсбий. Дэтхэнэ зыми хузэфіэкі гуащІэ хилъхьащ абы и зыўжьыныгъэм. Мы зэманым абы и унафэщіщ техникэ, экономикэ щіэныгъэхэм я доктор, профессор Алътуд Юрэ. А еджагъэшхуэм и унафэм щІэту КъБКъУ-р ирокіуэ зыужьыныгъэм, ехъулІэныгъэм я гъуэгум. Ар Урысей Федерацэм и щіэныгъэ-егъэджэныгъэ пашэхэм ящыщщ. Абы щолажьэ Іэщіагъэлі 1950-рэ, щіэныгъэ щызрагъэгъуэт ди къэралым и щІыналъэ 41-м, хамэ щІыпІэу 43-м щыщ студент 17000-м нэсым. Университетым и къудамэхэм шыхурагъаджэ ІэщІагъй 100-м щІигъум. ЕджапІэ нэхъыщхьэр къэзыухахэм къахэкІащ Урысей Федерацэм, хамэ щіынальэ куэдым ціэрыІуэ щыхъуа щІэныгъэлІхэр, егъэджакІуэхэр, инженерхэр, хабзэубзыху, гъэзэщ ак уэ властыр зыі эщіэль къэрал къулыкъущі эхэр, хьэрычэтыщІэ лъэрызехьэхэр. ЩІэныгъэ щрагъэгъуэт еджапіэ нэхъыщхьэхэм Интерфаксым и RAEX Іэнатіэхэм щрагъэкіуэкіа лъэпкъ рейтингым къызэригъэлъэгъуамкІэ, КъБКъУ-р хохьэ апхуэдэ Іўэху-

щапіэ нэхъыфіи 100-м. ГъукІэпщокъуэм къызэрыхигъэщамкіэ, махуэшхуэм зэрызыхуагъэхьэзыр Іуэхугъуэхэм хиубыдэу, а псори зэрыт тхылъхэр, альбомхэр, буклетхэр къыщыдэкіынущ ди щіынальэм. КъБКъУ-м бгъэдэлъ зэфіэкі лъагэхэм, щіэныгъэлі ціэры-Іуэхэм апхуэдэ щІыкІэкІэ адэкІи щыгъуазэ хуэщІыпхъэщ цІыхухэр, абы й пщІэр хуэфэщэну къыщы-Іэтыпхъэщ ди республикэми, Урысей Федерацэми, хамэ къэралхэ-

ЖЫЛАСЭ Маритэ.

Лъэпкъым и къарур

шІэныгъэ зыбгъэдэлъ цІыхур щІэнгъуазэ пэлъы-

ГЁТЕ Иоганн.

ШІэныгъэ куумрэ ц**І**ыху зэчиймрэ дэтхэнэ къэралри къарууфІэ зыщІ, абы хэкІыпІэхэщ.

БРЕЖНЕВ Леонид.

местинеІЩ хуэдэу цІыхур зыгъэлъапІэрэ абы хуитыныгъэ къезытрэ нэгъуэщІ зыри щыІэкъым. ПИСАРЕВ Дмитрий.

ШІэныгъэм гъунэ иІэкъым: сыт хуэдиз ехъулІэныгъэ цІыхубэм абы щызыІэрамыгъэхьэми, къэкІуэну шІэблэхэм Іэмал яІэнущ абы и гъунапкъэщІэхэр къызэІуахыну.

ГОНЧАРОВ Иван.

∐Іыхур сыт щыгъуи щІэныгъэщІэхэм хуэпабгъэу щытын хуейщ. А -ые диГией эмщІыр цІыху нэсуи къалъытэжыркъым.

НАНСЕН Фритьоф.

ШІэныгъэ нэсыр пэжу, щызу, гурыІуэгъуэу икІи лъабжьэ быдэ иІэу щытын

КОМЕНСКИЙ Ян.

ШІэныгъэ нэс къэугъуеиным гурыфІыгъуэ къезыт щІэблэ зыгъасэ егъэджакІуэм хуэмыфащэ фІыгъуэ щыІэкъым. ХАББАРД

Элберт.

ЩІэныгъэ гугъу щы-Іэкъым - щыІэр ар гугъуу къыббгъэдэзылъхьэ егъэджакІуэщ.

ГЕРЦЕН Александр.

Лъэпкъым и къарур къызэралъытэр и цІыху бжыгъэкІэкъым, атІэ и цІыхухэм гъэсэныгъэрэ шІэныгъэуябгъэдэлъырщ. ГЮГО Виктор.

ЩІэныгъэ зэгъэгъуэтыныр ар гугъуехьышхуэрэ ерыщагъ инрэ зыпыль Іуэхущ. ШІэныгъэм и щыгум нэсу абы и нурыр зытепсэнур а лъагапІэм ухуэзышэ мывалъэ гъуэгум къимыкІуэту, еши шыни зымыщІэу ирикІуэрщ.

МАРКС Карл.

убыдар си фІэщ ящІащ ар-

гуэру къэсщтэжу (илъэс

Абыхэм зэритымкІэ, «Ка-

бардинский» зи фІэщыгъэ

шытхыр Нартсанэ ипщэ

лъэныкъуэмкІэ хуежэх псы

къуэпсхэр къыщежьэщ, абы

къыдэкІуэуи, Чыщбалъкъ

псыхъуэм и кум хуэзэ и тlva-

щІэм ищхъэрэкІэ кІыхьу

бжыгъэфІи зэрыдэкІауэ),

набдзэгубдзаплъэу

плъхьыжа картэхэм.

Ivaм папщІэ фІыщІэ щхьэ

Нарзанхэм я кІейм (тІуащіэм, къуэладжэм) дыщынэсынури, кІыфІ къыттемыхъуэ щіыкіэ, жэщ щитхын егъэзыпІэ къыщыхэтхынури, чэтэн унэ цІыкІухэр щидгъэувэнури, «ди нэм къышІэІэбэр тлъагъуу, пщы- хэу. хьэщхьашхэм дыщыхунэсынури?» жысІэу.

уогувэ» псэлъафэр игъэпэ-

яхуэдмыщІрэ?» жыдагъэlэ- цІыху тегъэупІэу дызрижат, апхуэдизу гъуэгу мы- хьэлІа уэрам зыкъизыхым цІыхум зэхэзещхъуэн ди- сэри сытехьащ. Пэж дыдэуи гъэщІэгъуэнт щыхьэт дызы-Дауи апхуэмыдэнрэт? Си техъуэу ди нэгу къыщ эувагъуситіым гъуэгур зэрафіэ- хэр: махуэм и етіысэхыгъуэ щіэщыгъуэр сэри си гуапэ хъуарэ зэрыпщыхьэщхьэхъу щхьэкіэ, сыгузавэрт икіи хуегъэзэкіыр нэрылъагъу-«Дапщэщ ми, дунейр дахащэт, утемыдымэнкіэ Іэмал зимыіэу. ДэнэкІи щыплъагъур нэфіэгуф агъэ зи нэгум къищ зыплъыхьакІуэ-нэгузегъэужьакІуэхэрт, псори зэщыгуфІыкІыжхэрэ ихъуреягъкіэ къыщекІуэкІым итхьэкъуа-

Адэкіэ-мыдэкіэ узыщрихьэлІэ пліанэпэхэм джэгу-«упІащІэмэ гъуэ уизыгъэхуэфын Іухьэпіэхэр щыпэрыхьэтт, асыжу, ди гъуэгуанэр нэхъ кlыхь хьэтым узэрыщытым «тебхъу фіэкіа, зэрыхэщі щы- зэ» тезыхыфын сурэтыщімыІ эу къысщыхъурт. Адрей- хэми кіуэрыкіуэм тету уари-

зэи дыкъыдэмыхьамэ?

Арати, зыгъэпсэхупІэ-нэгузегъэужьыпІэм зэрыщылажьэр къапщІэу зызыхуэдгъэза цІыхухэм иджыри зэ дахэупщІыхьыжри, щыпкъэтещізу етіуанзу дагъэлъэгъуа лъэныкъуэмкІэ ди гъущІышым и пэр етІуэнтlэкlащ.

Пэжщ, пшапэр зэхэуэным иджыри сыхьэтитІ иІэу къыщіэкіынт, ипщэр ди гъуазэрэ дызрижэ «лъагъуэри» тлъагъуу, бжьыхьэпэ зыфІэщІэщыгъуэ къалэр, апхуэдэ зэфіэкі зэрыдиІэр дэ езым ди фІэщ мыхъужу, къыщызэднэкІам. Дакъикъэ тющі ирикъуами арагъэнт, Нартсанэ ищхьэкіэ зизыгъэзэгъа къэрэшей къуажэ цІыкІум, дыхуеплъых шіыкіру, дышыбгъурыхьам. Гъуэгугъэлъагъуэ

щхьэщытІэтыкІыурэ, джабэ нэкІу дызыкІэрыхьам, дыщыуфэразэ-зыщитІуэнтІыхьурэ, дыдэжырт.

Кичибалык (аргуэру тхыдэ мыжыжьэщ)

Мы фІэщыгъэр зезыхьэ къэрэшей жылэ цІыкІур зыхыхьэ районым и къуажащхьэ Учкекен ипщэ-къуэкІыпІэмкІэ километр 38-кІэ пэщІэхами, дыкъызыдэжа Нартсанэ ипщэ-къухьэпІэмкІэ зэрыпэжыжьэр километр 13 къудейщ. Кичибалык Чыщбалъкъ псы цІыкІум и лъэныкъуитІымкІи зыІуигъэзэгъащи, 2010 гъэм къызэрабжамкіэ, ціыху 645-рэ дэсш.

ГъэщІэгъуэныр

шхьэшыІэтыкІа лъагапІэщ. СфІэгъэщІэгъуэну адэкІэ къыхэзгъэщыну сызыхуейр аращи, зи гугъу сщІы шытх цІыкІум щыщу «Кабардинский» цІэм хэт хьэрфхэр Ставрополь зытратхэр крайм хыхьэ и Іыхьэрщ, езы сэнтхым, Чыщбалъкъ псым сэмэгу лъэныкъуэмкІэ зэрыдекіуэкіыу, ипщэкіэ щыіэ и нэзыр иджырей Къэрэшей-Шэрджэсым ит, метр 2148-

рэ зи лъагагъ Абазыкишлак

(Абазэ жылэ жыхуиІэщ) бгым жьэхэгъэкъуа пэтми.

А псом къыхэкІыуи, дызэгупсысар, я нэхъ мащІэрауэ, Іуэхугъуитіщ. Япэрауэ, апхуэдэ ціэ фіэзыщынкіэ хъуну щытар Кавказ Ищхъэрэр тіэкіу-тіэкіуурэ къэзызэуа къэралыгъуэ абрагъуэм къулыкъущІзу а щІыпІэм щигъэувахэм ящыщ КърагъэкІари гуэрхэрщ. «шытхым адэкІэ Къэбэрдейщ» мыхьэнэр арат. Eтlyaнэрауэ, шытх екіуэкіым а фІэщыгъэр трагъэІукІыну ахэр щытегушхуар Чыщбалъкъ псыхъуэр и кlыхьагъкІэ Къэбэрдейм иджыри халъытэу къыщекіуэкіа лъэхъэнэрщ. НэгъуэщІу жы-тІэмэ, 1926 гъэм ипэкІэщ.

Чыщбалъкъ

Километр 56,5-рэ зи кІыхьагъ псы бгъунжыр, зэреджэм къызэригъэлъагъуэщи, и «благъэщ» Къэбэрдей-Балъкъэрым и Дзэлыкъуэ щІыналъэм щежэх Балъкъ къуршыпс уэрым. А тІур щызэхэлъэдэжыр адыгэ жылэжьу Къармэхьэблэ (Каменномост) дежщ.

Чыщбалъкъ псы бгъунжым и Іуфэм къуажищ Іусщ. ИщхьэмкІэ къыщедгъажьэмэ, псом япэу зи цІэ къитІуэн хуейр къэрэшей жылэ цІыкІуу «Кичибалык» зи фІэщыгъэрщ. ДыкъеІэбэхынщи, зи гугъу тщІы псым и кІуапІэщ иджырей Къэбэрдей-Балъкъэрым храгъэубыда, «Кичмалкэ» фІэщыгъэр зыкІэрыпщІа къуажэм Іэшэлъашэр. Мыр зи хэщіапіэ цыхухэр бжыгъэкІэ нэхъыбэщ къэрэшей жылэ цІыкІум дэсым нэхърэ. Нэхъ пыухыкІауэ къыхэдгъэщынщи, 2020 гъэм ирихьэлІэу абы щыпсэуащ цІыху 1556-рэ. Абыхэм я процент 34-р адыгэщ, адрейхэр

гъуэхэри яхэту. ГъэщІэгъуэныр аращи, XX ліэщіыгъуэм и 20 гъэхэм я пэщіэдзэм зэхагъэувауэ щыта щІынальэгьэльагьуэ картэхэм зэритымкІэ, Чыщбалъкъ псыр, къыщыщІэжхэм я деж къыщыщІэдзауэ Балъкъ щыхэхуэжым нэсыху, и кІыхьагъкІэ Къэбэрдей-Балъкъэрым и щІыгум ирижэрт. АрщхьэкІэ, къытедгъэзэж щІыкІэу къыхэдгъэщынщи, 1926 гъэм и КъэбэрдейпэщІэдзэм Балъкъэр автоном областым хыхьэ Нагорнэ округым щыщ Іыхьэ Къэрэшей-Шэрджэсым щратым, Чыщбалъкъ и псыхъуащхьэхэмкІэ щыІэхэри дагъэкІуауэ

балъкъэрш, къэрэшей уна-

щытащ. Къэнэжыр псы бгъунжыр Балъкъ щыхэхуэжым деж щыс Къармэхьэблэ адыгэ къуажэжьым и гугъу тщІыныр аращи, кІыхь зедмыгъэщіу, ар здэщыт щіыпіэм, дэсым я бжыгъэм ехьэліауэ

Мы жылэм уІуплъэныр телъыджэ къыпщызыгъэхъущ, зэгъэщІылІа джабэ нэкіухэми задригъэкіуэкіуу, Балъкърэ Чыщбалъкърэ я зэхэлъэдэжыпІэри къигъэсэбэпу, псы Іуфэу яІэхэми гъэзэгъар.

2015 гъэм къызэрабжам-

Тлъэквынц дызыщымыгугъа гъузгуанз

АУЭ ЩЫХЪУКІИ, илъэс зыбжанэ ипэкіэ а гугъапіэм и зэгъэхъулІэкІэу дгъэунэхуари телъыджэщ, гуп мащіэ зэщіэдгъэуіуэу дызытехьа гъуэгуанэм дызэрыпэлъэща щіыкіэри гъэщіэгъуэнщ, а лъэхъэнэм ирихьэлІзу апхуэдэ тлъэкІыну абыхэм ящыщ зырызым дызэрыщымыгугъам къыхэкlыу. Уэ сыти жыlи, цlыхуи- къуэр «бгылъэ туризмэмкlэ щыр дызэрыса машинэр инструктор» Іэщіагъэ гуэ-«тфІэгуэныхь» дызэрызэхэзекІуар, къуршылъэ гъуэгуанэр хьэлъэти.

Куэд щ ауэ сыщ эхъуэпст Ічашхьэмахуэ и дыгъэмы-

хъуэ лъэныкъуэу. Балъкъ и

тіуащіащхьэхэмкіэ щыіэ

«Йсыхущхъуэ» зыхужаІэ щІыпіэ телъыджэм сы-

къыщыхутэным.

КъыщІэздзэнщ дызэрежьа щіыкіэр къзіуэтэным. Фи нэмыс нэхъ лъагэ ухъуи, фокlадэм ныддежьа Мухьэмэд бгыхэм къыщикlу-

мытlэу къызиlуэкlат: «Ду- рыпсэуам нейр щІыІэ мыхъу щІыкІэ, зытіущ щитхыну, рыіуэгъуэ хъун щхьэкіэщ. кхъыІэ, щІыпІэ дахэ гуэр дыгъакІуэ», - жиІэурэ. Пэжым щар си гуапэ мыхъункІэ Іэмал иІэтэкъым, щІыуэпсыр фІыуэ илъагъуу къызэрынаІуэм къыхэкІыу.

Ар дыдэр, Заур-Болэт, абы ипэ ита илъэситІым къриубыдэу, Осетие Ищхъэрэм и къуршхэмкіэ къикіыу Къэбэрдей-Балъкъэрым къилъадэ Урыхужь и «тэхъуанащхьэхэмкіэ» тіэунейрэ, зэкІэлъыпыту, дэсшеят. Арагъэнут а шІалэм и псалъэм занщІэу къышІыхигъэщар, а лъэныкъуэмкІэ ещанэу дэкlуеину зэрыхуэмеищэр. Сэри ар къэзмылъытэу хъунутэкъыми, сегупсысащ, «дэнэу пІэрэ, атІэ, иджы мыбы и гъусэу дыздэкlуэ хъунур?» жысlэри.

Ныбжьэгъужьыр сигу къокіыж

Дыздэкіуэнур гурыіуэ-гъуэщ. Здетшэжьэнур хэт? тетым къыщыздеджауэ (ди хэмрэ жэщым зытрипІэн жагъуэ зэрыхъунщи, блэкІа щащыху хуабэрэ къыздизэманым иту и гугъу сщІын щтэн зэрыхуейр игу къэдхуей мэхъу, мы тхыгъэр и гъэкlыжыну. Езыри, сытым шинэ зэжьэхэуэм зэрыхэкІуэдам къыхэкІыу), «губгъуэлІщ» хужыпІэ хъурэ щҐыуэпсым зэрыдекіуэкіыным дапщэ- сысыххауэ къыщіэкіынущи хуэхьэзыру.

Уейтым хуэзгъэдэн сэркІэ зэрымыгъуэтыгъуаф Гэри гъэгушхуа гупыр дыкъызыдэсщІэжырт, нэхъапэхэ- щыдэкІым, и щхьэгъусэм ми зэрызгъэунэхуауэ: езыр дригъэжьащ. ИщхъэрэкІэ бэшэчрэ тхьэусыхэни и жьэ едгъэзыхащ. къемыкіуэу, гушыіэрейрэ къуажэкіэм дынэсри, Росзыгъэпсэхугъуэ дэнэ деж щибгъэгъуэлъыкІми, «щайуэ» къизмыдзэу. Мыпхуэдэуи сегупсысырт: «Куэд щІауэ дызэроцІыху дыщызэфІэнэ зэзэмызэ жэм дынэсауэ «зыкъэсщІэкъэхъуми, тІури псынщІэу дытоуж, езыми зэрыжи ауэ, «дызокІуж», ди хьэл-щэнхэмкіи тыншу дызэрощіэ.

Уейт Мухьэмэдрэ сэрэ Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетым физикэмкіэ и къудамэм илъэсит- Нарзанхэм я кіейм ихьэм хукІэ дыщызэдеджащ. А (арат дыкъемыжьэ ипэ дызлъэхъэнэм зи гугъу сщІы дынэсыпхъэу дубзыхуауэ еджапІэ нэхъыщхьэм къы- щытари) гъунэгъу зэрызыщызэрагъэпэща «факультет хуэтщІ хъуну мы лъэхъэнэм

общественных профессий» къудамэм щыІэ гупжьей цІыкІухэм захезыгъэтхахэр дерс шхьэхуэхэм шышІагъэдэјуу шыташ. Атіэ, мис дыхэтащ тІури: Уейтхэ я хъупауэщ дзэм щыхуагъэхьэзырым. сэ цІыхухэм я пащхьэ Іэзэу къыщыпсэлъэным щыхуа-

Ауэ щыхъукІи, а псори къыщІезгъэкІуэкІыр, си щалэ Заур - Болэт мызэ- хьыным пищ шымы ээнэхъапэхэми хэсщі і кі зэрыщытар гу-

Абырэ сэрэ ди япэ ежьэтэкъым. Ар ящыщт Урыху фыхуеймэ, абы къыхигъэ- псышхуэр Мэзылъэ шыткъыщыдэунэхукІхэм деж етІуанэу щытезгъэзам си гъусэу нэкІуахэм. Ауэ дэкІуэтейри, пщІэ хуищІу щыхъукІи, Уейт Мухьэмэд абы зэрыдекІуэкІри зэригъэ- гуфІащ, гъуэгу техьэныр аргуэру къызэрысщыхьам и хъыбарыр хуэсІуатэу, «дожьэ, атІэ!» щыжесІэм.

Зекіуэм и зэхэублэкІэр

Заур-Болэтрэ сэрэ ди машинэ псынщІэмкІэ Налшык «дыкъыдэшэсыкІри», псышхуэ уардэу Бахъсэныжь и адрышіымкіэ къыіус Ислъэмей къуажэм Уейтхэ я лъапсэу ипщэ лъэныкъуэмкІэ щыіэм дыіулъэдащ. зэрыдэмысым сыщыгъуазэти, пщІантІэм сысейм хуэдэу гушхуауэ сыдыхьэри, сыджащ.

КъыщІэкІащ си ныбжьэгъужьыр. ДыщІишащ я пщэфІапІэм. Іэнэм дыпэригъэтІысхьэри, кофе къригъэхъуащ. Дитхьэкъуащ и Уейт Мухьэмэд жаlэри ныб- гуфlэкlэм, тщыгъупщэжащ жьэгъуфІ сиІащ, универси- гъуэгугъэтынш хьэпшыпкіэм нэзмыгъэс щіыкіэ ма- дежи хуэдэу, гуфіэнымрэ бзэрэбзэнымрэ япэ изыгъэщу, нэгъуэщі къызыфіэмы-Іуэхути, зекІуэм зыхуэгъэгугъэзагъэу хьэзырын зэрыхуейм егупкъым.

Ауэрэ дыщысынт? Зэры-Ислъэмей хъуамэ, тов-Баку федеральнэ гъуэгу нэхъыщхьэм дытехьащ, Балъкъ псыхъуэмкІэ хуедунэтІэкІыу. Псэлъэным дыкъыдэмыхуэу, Малкэ къуажа» къудейщ.

Дауи, нэхъ пасэуи дегупсысыпхъэт, Аурсэнтх хъупІэхэм къащхьэщыт Чэтмэс (Шиджатмаз) бгыщхьэ тафэм, егъэзыхыгъуэрэ задэу уезышэх гъуэгу нашэкъашэу

щыІэ зекІуапІитІым языр къыхэхыным.

АтІэми, псынщІэу зыкъэспхъуэтэжри, машинэр къызэрызмыгъэувыІэу, щІалитым сеупщіащ:

Фыхуеймэ, яухуа гъуэгущІэм дыхуэблагъэу, Псыхуабэрэ Нартсанэкіэ декічэкІыфынущ, «хьэуэ!» жыфІэдызыхуежэкІ Малки дыдыхьэу, Къармэхьэбли, (Кичмалкэ) Чыщбалъкъи къызэднэкІыу, Аурсэнтх дихьэфынущ, - жысІэри.

Нэхъ тыншымкІэ, - къызыпхигъэІукІащ Заур-Болэт.

АрщхьэкІэ Уейтым: ПсыхуабэкІэ дунэтІмэ рыжиІэу, къызыхэсхари сызыщыгугъари сымыщІэу, дыздрижэ гъуэгум тезмы-ІуэнтІыкІыу, адэкІэ пысщащ.

Псыхуабэрэ НартсанэкІэ

Гъунапкъэ полицэм (Тамбукъан хыжьейм деж) тынздэдгъэзэнум тэмэму дызэрыщымыгъуазэм кІыу, Псыхуабэ къалэ и курыкупсэм дилъэдащ. ДыкъодызрихьэлІэхэм доупщІри, жэуапу къыдатыр мыжьэ ипэ дызыхуэза цІыхухэми къызэрыджа ауэ, дегупсысат: «Псыхуабэ дызэрыдыхьэу. къалэ ціыкіуми дынэсынущ, НартсанэкІи (Кисловодск) дежэкІыжынущ», - жыхуэтІэу.

дызэупщІахэм зэхэщІыкІы- дэнт си гъуситІым?! Ауэ щыгъуэу къыджаlэфакъым хъукlи, сыт сщlэнт, ды- «тхъэгъуэм» ерагъ-псэра-гъуэгуанэ кlэщlым дызэры- къызэрыкlа машинэм Аур- гъыу къыхэсшыжри, дытехьэнур. Уеблэмэ, «тІэкІу сэнтхкІэ гъэзауэ къуэгъэнанэхъ кІыхьыІуэми, ЕсэнтІы- піэ гуэр къыщыхуэзгъуэтым, гур и плъапізу, Псыхуабэ сакіэлъыкіуащ зи гугъу сщіы дэкі лъагъуэу ахэр зыщы- уэрамым апщіондэхукіэ гъуазэм

сахуеплъэк і шхьэк і эды- церт гъэлъэгъуап і эрыщ ія нэгум къищ къудейти, нэ- зэдэджэгукіэ кіэщі ціыкіугъуэщі фынури зыхэсщІэрт. Нартсанэ дыщыдэлъэдам, а тlур итхьэкъупат «Курортнэ» зи фіэщыгъэу къалэкум ит щынэсынур дапщэщу піэрэ, уэрамым и дахагъми, цІыхуу мыпхуэдизу мыбдежым зы-

къэрал псом къыщацІыху а щхьэпрыж гъуэгу сабалъэм- кlадэм и 11-р арати, дыкІэ Чэтмэс бгыщхьэ тафэм къэзыухъуреихь Іэгъуэблагъэри дыгъэпс щабэм щІигъэнауэ, дунейр щыуэфІ дыдэт Кисловодск и уэрамхэм къахэлыдык Курортнэм гъунэгъу дызэрыхуэхъуа нэхъыфІкъэ? Алъэныкъуэм- щІыкІэри, ди нэм къыфІэнэу кІи зыщытплъыхьынщ, - зэ- дыблэзымыгъэкІари уэ къашІэ. ауэ. «мы дызыхуэблагъэр сыт телъыджэ?» жытіэу, ар щытіэщіэлъагъуэм, си гъуситіым ямызакъуэу, сэр дыдэри абы сыдимыхьэхынкіэ Іэмал зимыіэт.

Ди нэгу къыщІэуващ лъэсырыкІуэ защІэрэ я къэкІухьын-сыткіи хуемыпіэщіэкіыщэ ціыху гуп зэхуэ-щхьэхуэхэр. Машинэ щызшу даблэжа щхьэкіэ, адэкіэ рамыгъакіуэ уэрам бгъуфІэшхуэм и кум щаухуа концерт тыпіэхэм зыщизыгъэзэгъа артистхэм театр пычыгъуэ кІэщІхэр щагъэлъагъуэрт, яІыгъ макъамэгъэlухэмкlэ пшыналъэ дызыпэмыплъащ. Дыкъе- зэмылі эужьыгъуэхэр кърагъэкІырт. Абы къыдэкІуэуи, лъэс зекІуапІэшхуэу зи гугъу тщіым и лъэныкъуитіымкіи сэмэгумкіэ зи щіыхьэпіэхэр хъуэпсэедгъэзэкІынурэ, ЕсэнтІыгу гъузу гъэщІэрэщІа тыкуэн, шхапІэ зыкъизыххэмрэ лъэбакъуэ къэси щытт.

Апхуэдэ щІыпІэм Арщхьэкіэ, къалэкум диту къыщымыувыі у къыпхуадызэрыхуэкІуэну къытехутэным хунэса щІа-

хэм ягу илъыр зэзгъэщіэну хьэліэрт, зэрыжысіащи, конзэрафІэтелъыджэр хэр театр теплъэгъуэхэмрэ къазэрыпызмыхы- хэмкІэ зыгъэдахэ артистхэм

ягъэбжьыфІэрт.

Аршхьэкіэ, сэ сыгузавэрт, «Нарзанхэм я кlейм дыщызэхэзекІуэм я куэдагъми. щитлъэфыхьу дыщыгувэ-ЗыгъэпсэхупІэ зэІузэпэщу мэ», жысІэу. Ар дыдэр, схуэмышэчыжу, мызэ-мытІэу Уейт Мухьэмэди къыддэщІыгъу щІалэщІэми. А тІум сызэхахыну хуейтэкъым. Хэтыт уэ пхуэгъэпІэщІэнур, «мыпхуэдиз дахагъэ-псэгъэгуфіэ здэщыіэ къалэ зызыужьамрэ нэжэгужагъэр зи нэгум къищ цІыху зыкъизыххэмрэ дахэвгъэ-ІэпхъукІи, зыри къыщытпэмыплъэ, тыншыгъуи щытхуамыгъэхьэзыра къуэкІийдурэшым дыхуевгъэпіэщіэкі, абдежым жэщ зэрыщитхынум девгъэгупсыс» яже-

> СахэныкъуэкъухькІи зэрыемыкІури (псом хуэмыдэжу си ныбжьэгъужьым деж), мыхьэнэ щ агъуэ зэримы 1энури сщіэрти, лъэныкъуэкіэ сакъыщыхуепщэмэ зэрынэхъыфіыр къызгурыіуащ. Яжесіащ мыпхуэдэу: «Мыбдежым адэкІэ зыщитлъэфыхьмэ, дыкъыщынэн хуей хъунущи, ахъшэ зэхэдвнэху дыкъыщевгъэкІ. Гъуэгум кІыфІ къыщыттехъуэмэ, дыздынэсыну тІуащІэми щытщІэн щыІэжкъыми...». Апхуэдэ си псалъэхэр нэхъ

> япкърыхьа хуэдэу къысщагъэхъуащ си гъусаитІым. Сытми, си ныбжьэгъужьымщІалэмрэ зыхэсыхь «тхъэгъуэм» ерагъ-псэраздэщыт лъэныкъуэмкІэ дызэдеущэкІыжащ. АдэкІэ дызытехьэн хуей гъуэгур дэ

лъадзу, сэмэгумкІэ дызэрыІуишари згъэщІагъуэрт. АтІэми, сэ сщІэрт (зэгуэр

щэм а жылэм дыдимыгъэ-

згъэунэхуауэ) Нартсанэ ищхьэкІэ Къэрэшей-Шэрджэсым и иджырей щІыналъэм щыщу «Къэрэшей ЦІыкіу» зыфіаща щіыгум ирагъэтІысхьа къуажэшІэхэр къызэбнэкІмэ, Псыжь и тіуащіэм удэзышэ щхьэдэхыпІэм узэрыщхьэщыхьэнури, а лъэныкъуэмкІэ нэгъуэщі кіуапіэ, ари асфальт гъуэгурэ зыкъизыхыу, нэхъапэхэм иІэу зэрыщымыта-

Ауэ щыхъукІи, нагъыщэхэм я фІыгъэкІэ къэрэшей къуажэхэм даблэзыша гъуэгур федеральнэ мыхьэнэ зиІэу илъэс зыбжанэ ипэкІэ яухуа зекіуапіэщіэу іуащхьэмахуэ и дыгъэмыхъуэ лъэныкъуэмкіэ шыіэ и лъапэм уизышэт. НэгъуэщІу жытІэмэ, Балъкъ и псыхъуащхьэхэмкіэ щыіэ псыхущхъуэхэм гъунэгъу уахуэзыщі гъуэгущізу къагъзунэхуам дытехьауэ арат.

Къэрэшей ЦІыкІу

А фІэщыгъэр зезыхьэу ди гъунэгъу республикэм и иджырей щІыналъэм хыхьэ Іэгъуэблагъэр XX ліэщіыгъуэм и пэщІэдзэм, Іыхьэ-ІыхьэкІэрэ зэхэгуэшыкІауэ, яІыгъащ (зэрызэкІэлъыкІуэм хуэдэу) Кубан областым и Баталпашинск (Гум-Ло абазэ къуажэр), Налокругым (Хьэсаут жылэр), Тэрч областым и Псыхуабэ къудамэм (Абыкъу адыгэ жылэжьыр).

Къэрэшей ЦІыкІу зыфІаща округыр 1922 гъэм яуб-Къэрэшей-Шэрзыхури, джэс автоном областыщІэу къызэрагъэпэщам храгъэубыдащ. Телъыджэр аращи, а лъэхъэнэм абы и щыхьэру къалъытэу екіуэкіар Нартсанэ (Кисловодск) и зы хьэблэрт, езы къалэр зэрышыту абы хамыгъэхьами. Иужьым, къэрэшейхэр Хэку зауэшхуэм и лъэхъэ-

нэм ирагъэкІыу къыщрагъэгъэзэжа 1957 гъэм, Къэрэшей ШыкІу районым и шыхьэрыр Учкекен къvажэм ягъэІэпхъуащ. Мы щІыпІэм и гугъу

щытщІкІэ, тхыдэр щыхьэт зэрытехъузу, къыхэзгъэщыну сыхуейт, Урысей къэрагъалъхьи, хьэщІэщ гуэрым лыгъуэм Кавказым зыщимыгъэбыдэ ипэ, Гум зи фіэщыгъэ пситіми я тіуащащхьэхэр, абазэхэр нэхъыбэу щыпсэуа пэтми, къэбэрдей адыгэхэм я ІэмыщІэ зэрилъар. А щІыгур абыхэм ліэщіыгъуэрэ ныкъуэм и кјуэцікіэ къызэрыІэщІагъэкіа щІыкІэм тепсэлъыхьыныр мы тхыгъэм къытхуимыгъэтІэсэн лэжьыкъызэрежьа гъущішшыр гъэшхуэщи, мызыгъуэгукіи а Іуэхум яужь дикІынщ.

Мыдрейуэ къедгъэзэкІыжынщи, Кичибалык къэрэдэнэ щытщІэнт, машинэм шей къуажэм, дыхуеплъэкІдису Нартсанэ абы ипэкіэ дыхуеплъых щіыкізу зы-

нэхъ хуэегъэзыхыгъуэу Къэбэрдей-Балъкъэрым зэрызыщигъазэу, иджыри зы къуажэ бгъэдэсщ, а ціэ дыдэр зэрихьэу, урысыбзэм къызэрырагъэтІэса я тхызэрызэтемыхуэр къэдмылъытэмэ. Къэдгъэлъагъуэмэ, языр ищхьэкІэ зи гугъу тщІа Кичибалыкщ, мыдрейр Кичмалкэщ. ТІури зэгъэщІыла псы бгъунжыр адыгэ къуажэжьу Къармэхьэблэ деж Балъкъ щыхохуэж. Кичибалык жылэ цІыкІум и къэхъукІэм теухуауэ мыри

Чыщбалъкъ псым, тІэкІу

къыжыІэпхъэщ. 1926 гъэм и пэщІэдзэм Къэбэрдей-Балъкъэр автоном областым хыхьэ Нагорнэ округым шыш шІы Іыхьэхэр Къэрэшей-Шэрджэсым щратым, Чыщбалъкъ и псыхъуащхьэхэмкіэ щыіэхэри дагъэкІуащ. А Іуэхум кърикІуэу, 1926 гъэм мэкъуауэгъуэм и 25-м ВЦИК-м и унафэкІэ, Чышбалъкъ тІуащІащхьэхэм Къэрэшей-Шэрджэсым ей хъуам щызэхуахусащ Ленин-Юрт зыфіаща къэрэ-

шей къуажэ цІыкІур. Мазиплі нэхъ дэмыкіыу, 1926 гъэм щэкІуэгъуэм и Кавказ Ищхъэрэ крайисполкомым и унафэкІэ. а къуажэм зэреджэр «Кичибалык» хъуащ.

ЖыпІэнур арамэ, дызэрыс гъущІыгум, мис абдежым къыщыщіэдзауэ, зыхищіащ и моторыр зэрызэщІэплъэр. Сыту жыпІэмэ, ар и чэзум зыгъэупщІыІун хуей жьыхум зрилъэфыхь-зигъэгувэу фІэкІа зыІуимыдзэжу къиублат, ари гъуэгум и дэгъэзеигъуэм. Иужьым сегупсысыжу, нэгъуэщІхэми къызэрызгурагъэlуэжамкіэ, радиаторым ирагъэхъуэн хуей тосолым ипіэкіэ псы искіэу сыкъызэрекІуэкІар арат апхуэдэ «хьэл» абы къезыгъэщтар.

Уеблэмэ, зы мащІэкІэ япэ силъадэу къыхэзгъэщынщи, ар апхуэдэу зэрыщытым нэхъыбэу гугъу дыщригъэхьар къыкІэлъыкІуэ махуэращ. Ауэ, ар къыкІэлъыкІуэ хъыбарщи, и къэІуэтэнми дыхуепІэщІэкІынкъым...

Къэбэрдей шытх

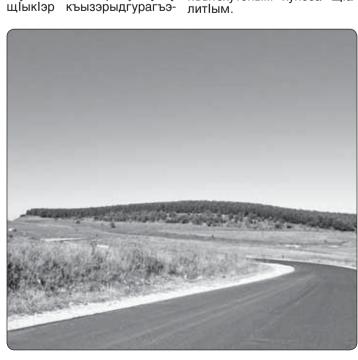
укъыдэкlауэ Нартсанэ Кичибалык къэрэшей къуажэ цІыкІум гъунэгъу зыщыхуэпщІкІэ, япэщІыкІэ узыщхьэдэх Іуащхьэ джабэ екІуэкІырщ «Кабардинский» (метр 1526-рэ и лъагагъщ) зыф ащауэ картэм итыр. Абы апхуэдэ цІэ щІытрагъэјукјам и щхьэусыгъуэри, езыр ипэжыпІэкІэ къыщыщІидзэри щиухыжри зэхэщІыкІыгъуэу къызэрызгурымыІуэр згъэщІагъуэрт.

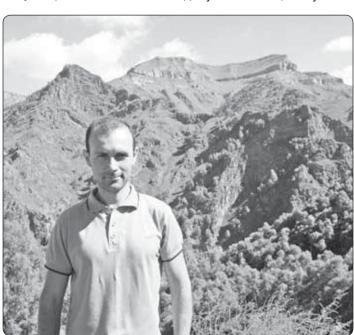
Ауэрэ здекіуэкіым, 2016 гъэм и фокlадэм гуп мащіэ хьэблэ-хьэблэу дыхъуу къызэдгъэпэща автомобиль зекІуэмкІэ зэлъэдгъэlэса щІыпіэхэм зи гугъу сщІы шытх цІыкІури зэрыхи- 5767-рэ дэсащ.

псалъитІ-щы къыжытІэнщ.

кіэ, Къармэхьэблэ ціыху

ТхылъышІэ

ЩІыпІэцІэхэр

...Абдежым накъырэ макъ къз уащ

Дыхуиту піэрэ ди гъащіэ гъуэгур дэ къыхэтхыжыну, ди насыпыр ди Іэкіэ духуэжыну, хьэмэрэ псори ди натіэм итхарэ, зэрыжаlэу, ябзри, ядыжауэ дыкъалъхуу піэрэ?! Куэдым куэдрэ зэттыжауэ къыщіэкіынщ а упщіэр, ауэ и жэуапыр щхьэж къызэрыгурыІуэм хуэдэщ. ЩыІэщ ціыху, си адэ-анэм сытрагъзуват а гъуэгуми, сытекіыну слъэкіакъым, жијэу икји дауэ хъуами, хущјемыгъуэжа. Абыхэм ящыщщ нобэрей адыгэ макъамэм увыпіэ ин щызубыда, накъырапщэ Увыж Анзор. УпщІэ лейкІэ зэран ухуэмыхъуу, абы и гъащіэ гъуэгур къы-зэриіуатэм ущіэдэіуу ущысыныр хъуэпсэгъуэщ.

«ЗЭРЫСЩІЭЖРЭ макъамэм сыпыщіащ. Етіуанэ классым сыщіэсу ди анэм музыкальнэ училищэм сритауэ щытащ. Гушыlэр хэгьэ-кlауэ, сыщыцlыкlум, сыщыгъкlэ, си макъым къызэрихькlэ сыкlийуэ щытащ. «Мыр музыкэм щыхурагъаджэ гуэрым еттатэмэ, уэрэджыlакlуэ лъэщ къыхэкlынут!», жијауэ щытащ си анэшхуэм абы теухуауэ. Ди анэм ар сщіэркъым къызэрыгурыіуар, ауэ, мис, къри-кіуар нэрылъагъущ. Ауэ анэшхуэм зи гугъу ищ ар къызэхъул акъым макъамэ Іэмэпсымэхэм нэхъ сыдахьэхаш. Япэ дыдэ къэсштари скрипкэращ. Сэ езыр сыцІыкІут, скрипкэр инышхуэти, си Іэблэр иришэхырт, псынщІзу сригъэшу. Мардэм къри-убыдэ дакъикъэ плІыщІрэ тхум схуэІыгътэкъым, си Іэр есхьэхырти, ди егъэджакіуэр баш ціыкіукіэ къызэуэрт, «иумыхьэхь мыр!» жиlэурэ. Дауи, ар схуэшэчтэкъым, си нэпсым къыщызэпижыхьи сыщыгъи къэхъурт. Нэхъыбэм зэрыхъущи, абы си гукъыдэжри дэккуэдаш семыджэжыфу, скрипкэр къэзмы-щтэжыфу сыхъуащ. Апхуэдэурэ зы илъэс згъэкІуащ, къарууэ сиІэр зэхэслъхьэри - сыщыщІагъэтІысхьакІэ, семыджэу хъунутэкъым.

Махуэ гуэрым ди анэм пхъуантэ цыкіу къысхуихьащ. Пхъуантэр къызэтрихыу, абы къыдэціуукіа, къыдэлындыкІа Іэмэпсымэ дахэр къыщыслъэгъуам, си нитІыр къи-

лъэжыфу. «Уигу ирихьрэ? Уеуэну мыбы?», - жиlэў къыщызэупщlым, «нтіэ, нтіэ!» жысіэри, сыпхъуащ. Сытыт-тІэ, сыцІыкІут, дахэ гуэр слъагъумэ, сыщыгуфІыкІырт. Абы щыгъуэщ япэ дыдэу накъырэ къыщысщтар.

Ауэ абый зэуэ сыдихьэхауэ схужы]энукъым. Сыту жыпІэмэ, си ныбжьэгъухэр щхьэгъубжэ лъабжьэм къыщІзувзу, къакІуэ, футбол дыджэгунш шыжаlэкlэ, музыкэ лъэпкъ сщlэжыртэкъым. «ЗыщlыпІэ укіуэнукъым, уи дерсхэр зэгъащіэ», - жиіэу, ди анэр къыщыспэувкІэ, сыкъэгубжьырти, накъырэр, сызэрифІэщкІэ, шэнтжьейм издзэрт. Абдежым къысщыщІыр телъыджэт - шэнтжьейм издза накъырэр, Іэмал имыІэу, къэлъеижынут. Ар къэлъеижрэ, унэ лъэгум техуэмэ - къутэнут. Іэмэпсымэ лъапlейр къутэмэ, фіыуэ къыскъуалъхьэнут. Иджы накъырэ здзам къигъэзэжыху си щхьэм къыщыкІырт а гупсысэхэри, гъуащхьэтетым топыр къызэриубыдым нэхърэ нэхъ псынщІзу къэзубыдыжырт къэлъеижа накъырэри, си дерсхэм яужь сихьэжырт.

форте-Накъырэм къыдэкІуэу

хуей

псом нэхърэ нэхъ сфіэфіыр гитарэрат. Абыкіэ егъэджакіуэ лъэщхэр а зэманым щыІэтэкъыми, хамэ къэрал уэрэджы ак уэ гупхэм седаlуэурэ, сэр-сэру зезгъасэрт. Дауэ хъуами, сызытрагъэувауэ щыта гъуэгум сытек акъым, музыкэми сыхуеджащ, Іэмэпсымэ зэмылІэужьыгъуэхэри згъэбзэрабзэ хъуащ.

музыкэм сызэрыхуеджэр зылъагъу си къуэш нэхъыщіэри ди анэм кіэрыхъыжьащ, сэри зыщіыпіэ сыгъакіуэ, жиіэри. Къафэм щыхуагъасэм яхишащ. Зыхыхьари КъБКъУ-м и «Нэмыс» къэфакІуэ Думэн Мурадин зи унафэщІым. Абы зытэлайрэ къыщыфауэ, «накъырапщэ диіэкъыми накіуэ, улахуэ къуатынущ», - жи-Іащ шынэхъыщІэм. Сэри ди анэм зэрызыш і эзгъэкъуэн і эмал гуэр къэслъыхъуэрти, сыкіуащ. Абы щыгъуэ накъырапщэхэр мащіэти, гупыр къысщыгуфІыкІащ. Сэ сытри накъырэм къизгъэкІырт, ди лъэпкъ макъамэхэм къищынэмыща. Ауэ, тіэкіу гугъу сехьми, ансамблым зыщезгъэсащ абыхэми. Ауэрэ тэлай дэкlауэ, Псыхуабэ зы хьэгъуэлІыгъуэ гуэрым драгъэблэгъащ музыкант гуп. Пэжыр жыс-Іэнщи, абы щыгъуэ икъукіэ ахъшэфІ къэдлэжьат. Къызатам щыщ ди анэм ІэщІэслъхьащ, зыгуэри си къуэшым «кіэщіэздзащ», куэд щауэ си нэ къызыхуик гитарэри къэсщэхуащ. Мис абдежырщ къыщызгуры уар сызыхуеджам и мыхьэнэри, лъэпкъ макъамэм и Іэфіри, и дахагъэри, къару щіэлъри. ИкІи мурад сщіащ ди адыгэ макъамэхэр нэхъыфіу зэзгъэщіэ-

у. Си цІэр цІыхум яхэІуа нэужь, «Нал цІыкІум» срагъэблэгъащ, иужькІэ «Кавказым и пшэплъхэм» сыкІуащ, «Къэбэрдей» гупым сраджэри, нэгъуэщІ къэралхэм зыкъыщыдгъэлъэгъуащ. ДыкъекІуэліэжри, сэ университетым щыіэ згъэзэжащ. ЛэжьыгъитІ сыздэлажьэм «Кабарздэсхьу динка»-р «къызэджащ». Ар куэд щІауэ къысхуагъэлъагъуэрт, ауэ къэрал ансамблым уепхамэ, нэ-

1 дыгеские

(черкесские)

песни» тхылъыр.

теухуахэр.

чесвэми гулъытэ щыхудощ1.

сурэт щІыным щыхуоджэ сабий 70.

пьянэми дыхурагъаджэрт, ауэ сэ гъуэщі Іуэху зэрыпхуземыхуэнур псом нэхърэ нэхъ сфіэфіыр къызгурыіуэрти, сепіэщіэкітэкъым. Ауэрэ псоми фІы дыдэу тцІыху «Хьэтхэр» къэунэхуащ. ЩІэупщІэшхуэ иІэт гупым, лэжьыгъэр куэдт. Ар фІытэкъэ-тІэ?!

ANUIS MANUE

Апхуэдэ къэфакіуэ гупхэм къищынэмыщіа, уэрэджыіакіуэхэми музыкантхэми куэду садэлэжьащ икіи садолажьэ. Псалъэм папщіэ, льашэ Альберт, Сокъур Ольгэ, Дудар Аслъэн, Нэхущ Чэрим, Тхьэгьэлэдж Светланэ, Даур Иринэ, Хъыжьрокъуэ Сулътlан, Къэшыргъэ Мурат («Нобэрей» гупым я со лист, гитарист). КІэщІў жыпІэмэ, нобэкІэ сценэм итхэм псоми сеп-

Щхьэхуэу, ууейуэ гуп щхьэ къы-зумыгъэпэщарэ жыпІэмэ, мыращ и жэуапыр: абы зэманышхуэрэ къарурэ ихьынущ. ІэмэпсымэхэмкІэ укъызэгъэпэщауэ, ущылэжьэну пэшыр щхьэхуэу, макъамэхэр щеб-гъэтхынур нэгъуэщју, ціыхухэм уащыхуэзэнур, уащепсэлъэнур ещанэу щытын хуейщ. ЗэрыгурыІуэгъуэщи, узылъахъэр мылъкуращ. Пэжщ, зэ зым, зэми нэгъуэщІым сыпащізу сыкіў нэхърэ, си іўзху шхьэхуэ, си студие сиІэну си нэ къикІырт, ауэ... Ахэр иджыпстукІэ мурад «нэфщ», ауэ фІым сыщогугъ, къызэхъуліэнщ зэгуэр!

Иорданиеми, Сириеми, Тыркуми, кіэщіу жыпіэмэ, адыгэ щыпсэу къэралыгъуэ псоми сыщы ащ. Ауэ гъэщІэгъуэнракъэ, мыбы сыкъыщынарэт, сыщылэжьарэт жысlакъым зэи. Абхъазым сраджат, си лэжьыгъэри сыщыпсэунури хьэзыру, сыкіуэн къудей фіэкіа къэмынэжу. Ауэ... Схуэбгынэнукъым си хэкур! Сыхуейкъым. НэгъуэщІ щІыналъэ сехъуапсэркъым.

Уи пщэдейр дауэ зэрыплъагъур жыпіэмэ, музыкэращ ар зыхэслъагъуэр. Аращ сэ сызэрызэІылъыр, аращ сыкъызыхуигъэщари, схуэщІэри. Сэ си псыр иджыуэ къысфІощІ къыщыжэнур. Дунейр шэрхъщи, мэкіэрахъуэ. КъекіэрэхъуэкІынщ ари си дежкІэ, и фІыгъуэ, бэрычэт лъэныкъуэр къысхуэгъэзауэ!!!».

АДЫГЭ

УЭРЭДЫЖЬХЭР

4дыгские

ародные песни

(черкесские)

Адыгэ уэрэдыжьхэр

щызэхуэхьэсауэ

Бахъсэн районым къыщыдагъэк ащ адыгэ уэрэдыжь-

БАХЪСЭн районым хыхьэ Зеикъуэ къуажэм Гъуазджэ-

хэмкІэ и школым, «Кавказ» цІыхубэ уэрэджыІакІуэ гупым я

унафэщі, адыгэ уэрэдыжьхэр зыгъэзащіэ Жылау Арсен

ціыхубэ уэрэдыжьхэр щызэхуэхьэса тхылъ къыдигъэкіащ.

сабий музыкальнэ, гъуазджэ школхэм я «ЦІыхубэ Іэмэпсы-

мэхэр», «Фортепьянэ» егъэджэныгъэ программэхэм хы-

хьэу къагъэсэбэпын папщІэ. НэхъапэкІэ абы и Іэдакъэ къы-

«Адыгские (черкесские) народные песни» тхылъыр къа-

хуэсэбэлынуш адыгэ пшынэм, фортельянэм, нэгъуэш

лъэпкъ Іэмэпсымэхэм еуэхэм. Апхуэдэу абы ихуащ сабий

уэрэдхэр, ди лъэпкъ цІыхубэ Іэмэпсымэ лІэужьыгъуэхэм

гъасэ япэ тхылъщ мыр, - жиlащ Жылау Арсен. - Гъуазджэ-

хэмкіэ ди еджапіэм, дуней псом щыціэрыіуэ классикхэм

къадэкіуэу, лъэпкъым и уэрэджыіакіуэ нэхъыфіхэм я твор-

Зеикъуэ къуажэм ГъуазджэхэмкІэ и школым форте-

пьянэм, ціыхубэ макъамэ іэмэпсымэхэм, уэрэд жыіэным,

- Адыгэ уэрэдыжьхэр гъэзэщІэным ди сабийхэр хуэзы-

щІэкІауэ щытащ «Адыгэ уэрэдыжьхэр» тхылъыр.

хэр щызэхуэхьэса «Адыгские (черкесские) народные

Зытхыжар ФЫРЭ Анфисэщ.

для детей

ТЕКІУЖЬ Заретэ.

пычыгъуэр зыхуэпхь хъунур нущ.

«псы» - ращ. Аращи, Хобза

щыткъым.

Плъыфэхэм къаІуэтэжхэр

кіэ Ткаченкэ Андрей и пиным и ціэр зезыхьэр вэ Лианэ и гъэсэнхэм щіэціэр зезыхьэ музейм ща- къэзыуха егъэджакіуэ Ку- ныгъэ зэрабгъэдилъхьэм гъэлъагъуэ «Плъыфэхэм совэ Лианэ жиlащ дэтхэнэ мы выставкэм хагъэхьа къаlуэтэжхэр» зыфlаща сурэтыщі ныбжышціэми сурэт щіэщыгъуэхэр зэривыставкэр. Абы утыку езым и дуней лъагъукіэ щыхьэтыр. Абы Кусовэ къыщрахьащ Налшык зэриіэжыр, абыхэм я лэ- Лианэ и гъэсэн нэхъыфікъалэм ГъуазджэхэмкІэ и сабий школ №1-м и егъэджакіуэ Кусовэ Лианэрэ и гъэсэнхэмрэ я лэжьы- узэрыхашэжыр. гъи 100-м щ игъу.

ГЪЭЛЪЭГЪУЭНЫГЪЭР къызэјуихащ икји иригъэкІуэкІащ ГъуазджэхэмкІэ сабий школ №1-м и уна- хэкlар. фэщІым и къуэдзэ Котовская Ася.

ГъуазджэхэмкІэ сабий школ №1-р, иужькІэ

жьыгъэхэм ущеплъкІэ зэбийм уиla хъуэпсапіэхэм фіэкіхэм папщіэ.

художественнэ щІэны- хэмрэ

управленэм и унафэщІым и къалэнхэр зыгъэзащІэ Санкт-Петербург художест-Кузнецовэ Ларисэ и пса-

Сурэтыщі гъуазджэхэм- вэхэмкіэ и академие Ре- лъэм къыхигъэщащ Кусохэм щІыхь тхылъхэр ярирызыбгъэпсэхур, ущыса- тащ гъуазджэм щаІэ зэ-

> Зэхыхьэр ягъэдэхащ КъыжыІапхъэщ, Кусо- ГъуазджэхэмкІэ сабий вэм иригъэджа куэдым я школым и уэрэджы ак уэкъэфакІуэхэмрэ. гъэм зэрыпащар, сурэ- Лианэ фіыщіэ яхуищіащ тыщІ, дизайнер къазэры- выставкэр къызэрагъэпэщынымкіэ къадэіэпыкъуа-Налшык къалэ админи- хэм, абы еплъыну къэкІуастрацэм щэнхабзэмкіэ и хэм, псалъэ гуапэ къахужызыІахэм.

> > БЖЫХЬЭЛІ Розэ.

Хэкум и ХъумакІуэм и махуэм хуэгъэпсауэ республикэм къыщрахьэжьа щрагъэкіуэкіащ «Лі́ыхъужьыгъэмрэ щІыхьымрэ я дерс». Ар траухуащ школым къыщіэкіа, Урысей Федерацэмрэ Европэм-рэ я нэхъ бгы лъагэ дыдэ Іуащхьэмахуэ 50-м щІигъурэ дэкІа Шыбзыхъуэ Къазбэч.

ШКОЛАКІУЭХЭР хуабжьу итхьэкъуауэ едэГу́ащ Къазбэч бгым зэрыдэкІахэм теухуа хъыбархэм. «Япэ дыдэу Іуащхьэмахуэ сызэрыдэк ар зэи сщыгъупщэнкъым. Ар къыщыхъуар 2005 гъэм шыщхьэуlум и 25-рщ, - жиlэжащ Шыбзыхъуэм. - Абы щы- махуэ щыдрихьеяр. Борэн Беслъэн жи!эжахэр. гъуэм сыкъыщалъхуа ма- зыкъэзыІэтам и зэранкІэ хуэт. Шыбзыхъуэ лъэп- зыри инагъкІэ ди лъэпкъыр республикэм щыещанэщ, хыщіым ящыщу бгыщхьэм яужькіэ, сэ пщэрылъ къысхуащ ащ ди лъэпкъ дамыгъэр сіыгъыу бгым сыдэкІыну. А къалэныр си дежкІэ мыхьэнэшхуэ зиІэ икІи си бэшэчагъыр къэзыгъэлъагъуэ хъуащ».

Лъэпкъым и пшэрылъыр Шыбзыхъуэм игъэзэщІащ икІи а спорт лІэужьыгъуэ дахэм и гъащІэр хуигъэпсыну мурад ищІащ.

«Дэ тщыщ куэдым я дежкІэ ар спорткъым, атІэ гъащіэ ехьэкіыкіэщ. Дэтхэнэ зы дэкІыгъуэри тхыдэщіэщ, зэрызэхэпщіэри нэгъуэщІущ, уи къарур иджыри къыщупщыкъыхигъэщащ тэжщ», альпинистым.

Ічашхьэмахуэм и етхущіанэ дэкіыгъуэр Къазбэч фэеплъ хуищащ и япэ егъэджакІуэ Жамбей Лолэ. ЕджакТуэ минхэр зыгъэса ціыхубз гуащіафіэр иджыри къыздэсым къуажэдэсхэм ящыгъупщэркъым.

Шыбзыхъуэм жиІэжащ къызэрымыкіуэ щытыкіэ щІэ, Хэку зауэшхуэм те- щыщ къызэрыща- теухуа кІуэныгъэ хьам и бэракъыр Іуащхьэ- зэгъэпэщакІуэ

махуэм хуэгъэпсауэ республикэм къыщрахьэжьа мазэ лыхъужьыгъэхэкупсэ лэжьыгъэм хыхьэу Къэхъун курыт еджапіэ №2-м и «Поиск» къэлъыхъуакіуэ-къэхутакіуэ клубым хэтхэм къуажэм шрагъ акіуакізи «Пыхъу

зэрыхамылъагъумахуэ дэкІыну ежьа цІыху адрейхэр къехыжын хүей хъуащ. АршхьэкІэ Шыбзы- кІар. хъуэм и къалэныр игъэзэщГащ.

Къазбэч сабийхэм яригъэлъэгъуащ бгым щыдэкІым, тхыдэм къыхэна цІыхухэм щаlущlам щыгъуэ упщ і экуэдым зэпкърыхауэ жэуап яритащ.

Къазбэч теухуа хъыбар зыхъуэ Хъамсинэрэ. къызэхуэсахэм яхуиІуэташ республикэм и жылагъуэ лэжьакіуэ, Германием щыla советыдзэхэм я ветелым и егъэджакіуэу лэжьа Гулэжын Беслъэн.

ЕджакІуэхэм хуабжьу ягу джип-спритн шекlvэкlам. «Къэбэрдей-Балъкъэр» хуауэ Хэкум и хъумакІуэхэм я фэеплъыр тхыдэм къыхэнэным ехьэлІауэ лэжьыгъэшхуэ езыгъэкІуэкІ, зэрыхуахэр, псалъэм пап- республикэм и тхыдэм къэхъукъащІэхэм зэхыхьэхэм къы-

ХьэщІэхэм къыхагъэщащ республикэмрэ къэкъым и зэхуэсым иужькіэ, кіым къыхэкіыу Іуащхьэ- ралымрэ и ціыху пэжхэр гъэсэным теухуауэ Къэхъун курыт еджапІ́э №2-м Къардэнхэрэ Щоджэнхэрэ дэкlар пщіым нэблагъэщ, и егъэджакіуэ гупым лэжьыгъэшхуэ ирагъэкІуэ-

Сабийхэм ядэлэжьэным ехьэлІа лэжьыгъэ купщІафІэ зэрырахьэкІым папщІэ къуажэ администрацэм и Іэтащхьэ Къандэхъу Леонид фіыщіэ яхуищіащ траха сурэтхэр. ИужькІэ школым и унафэщі Джатокъуэ Риммэрэ тхыдэмкІэ и егъэджакіуэ, тхыдэ щіэ-И къуажэгъу Шыбзыхъуэ ныгъэхэм я кандидат Шыб-

Зэхыхьэр къызэгъэпэегъэкІуэкІыщынымрэ нымрэ жыджэру хэтащ къэралкіуэці іуэхухэм я ранхэм я зэгухьэныгъэм и ветеран Черновэ Алёнэ. къудамэм и тхьэмадэ, шко- КъБР-м Къэралкіуэці Іуэхухэмкіэ Іэнатіэм, къэралкІуэцІыдзэхэмрэ зауэм и ветеранхэмрэ я зэгухьэирихьащ Къэхъун къуажэм ныгъэм къыбгъэдэкlыу мы гъэм илъэсищэ ирикъу Къэбэрдей-Балъкъэр Рескхъуафэжьейхэм япэщіэт публикэм и къыдэкіуэтей кхъухьым и къекіуэкіы- ныбжьыщіэхэм хуэфэщэн кіам, нэгъуэщіхэми ятеу- гъэсэныгъэ зэрыбгъэдалъхьэн папщІэ абы щІыхь тхылъхэр яритащ Шыбзыхъуэ Къазбэч. Гулэжын Беслъэн, Къандэхъу Леонид, Джатокъуэ Риммэ, Нэгъэціу Фатіймэ.

КЪЭХЪУН Бэч.

Пашэхэм загъэбыдэ

Къэбэрдей-Балъкъэ- щу турр зэрытемыгъэку- нир таблицэм и етхуанэрым футболымкіэ и гуп ауэ иухащ. Текіуэныгъиплі еханэ увыпіэхэм зыщагъэнахъыщхьэм и щымахуэ иізу пашэхэм жыджэру быдащ. чемпионатым и ебланэ якіэльеіэ «Хьэтіохъущыджэгугъуэр мы махуэхэм къуейр» зэхэтащ Зэхьэзэхүэр ма- «Шэрэджым». Зэ́ІущІэм хьэм и щІымаху́э чемпиозэм щіигъуауэ екіуэкі пэт-ми, командэхэм иджыри командэхэм я очко бжы-хиубыдэу екіуэкіа зэіущіэяпэу къыщыхъу Іуэхугъуэхэр къалъыкъуокі.

КЪЕКІУЭКІЫГЪУЭМ и зи чэзу зэlущlэхэр къызэlуа-«Локомотив»-мрэ хъуащ. «Спартак-Д»-мрэ я зэпэщіэтыныгъэкіэ. Мыбы гъэ джэгугъуэм и япэ текъыщихьащ кІуэныгъэр икІи иужьрей увыпІэм щытхэм зымащІэкІэ къащхьэщыкІащ «Локомотив»-р.

КъыкІэлъыкІуэу зэхэта «Иналымрэ» «Къэбэрдеймрэ» я зэlущІэм зымащІэщ иІэжар къэрэгъэшдэсхэм япэ очкор зэхьэзэхүэм щызыІэрагъэхьэным, арщхьэкІэ я кІэн къикІакъым. ЗэщхьэщыкІыныгъэ мащІэ дыдэ иІэу 3:2-уэ зэпэщІэтыныгъэм Шэрэдж Ищхъэрэ и командэр шытекІуаш икІи очко 13 иІзу турнир таблицэм и ещанэ увыпіэм зышигъэбыдаш.

Мыгъэрейр щІымахуэ зэхьэзэхуэр жану езыгъэжьа «Автозапчасть»-м зэlущіэ щіэтыныгъэм щыдагъэкіа къэс къыщихь текІуэныгъэм и жыджэрагъыр хигъахъуэ хуэдэщ. Ебланэ хэр 1:0-у ефіэкіащ икіи джэгугъуэм бахъсэндэсхэр ІущІащ турнир таблицэм и иужьрей увыпІэхэм ящыщ зым къыщыувы!а «Малка»-м. Пашэм зэрыхуэфэщэну, зэlущlэм жэуатопитху пыншэ дигъэкІри, зэкІэлъхьэужьу къихьа текІуэныгъэхэм я бжыгъэр 7-м нигъэсащ Бахъсэн щыщ командэм.

Махуитым зэхэта зэlущІэхэм топ нэхъыбэ дыдэ щыдагъэкІа хъуащ «Нартанымрэ» «Ислъэмеймрэ» яйм. Мыбы ислъэмейдэсхэм топитху щыдагъэкlам текІуэныгъэ́ къахуихьащ икІй таблицэм нэхъ ищхьэкІэ къышыдэкІуэтеину Іэмал къаритащ. Абыхэм я хьэрхүэрэгъухэм зэlушlэм щыдагъэкІар зы топ закъуэш.

КъыкІэлъыкІуэ махуэм екіуэкіа зэіущіэхэм ящы-

къигъэувы ащ футболым к э и гуп нэхъыщгъэхэм хагъэхъуэфар зырызщ. Абы къыхэкІыу хьэтІохъущыкъуейдэсхэр тур-

зэбгъэдэкІыжащ «КъБКъУ»-мрэ «Шэджэм-2»-мрэ. Мыбыхэм зэхьэзэхъуэкІыныгъэшхуэ халъ-

нир таблицэм зы увыпіэкіэ

къыщеІэбыхыжын

хьакъым. Нэхъапэкіэ иригъэкіуэкіа зэјущјитхум псоми пашэу къыщыхэкla «Тэрчым» мы напі́эзыпіэщ иіэ́жар. Ар ерагъыу ефіэкіащ «Мурбек ФШ»-м. Тэрчдэсхэм зэlущіэм щыдагъэкіа топ за- **0:1**. къуэм къыкІэлъыкІуэ текІуэныгъэр къаху́ихьащ турнир таблицэм щхьэзакъуэ етІуанэ увыпІэр щиубыдащ.

«Шагъдиймрэ» «Бабугент»-мрэ я зэlушlэм кърикіуэнур наіуэ ищіащ зэпэтоп закъуэм. къуажэм къикІа футболистКъэбэрдей-Балъкъэрым

хэм мыпхуэдэ бжыгъэхэр къарикІуащ: *мазаем и 5-м:* «Локомотив» (Налшык) «Спартак-Д» (Налшык) 2:0, «Инал» (Къэрэгъэш) -«Къ́эбэрдей» (Шэрэдж Апхуэдэ дыдэ бжыгъэ- Ищхъэрэ) - 2:3, «Автозапчасть» (Бахъсэн) - «Малка» Малкэ) - 5:0, «Нартан» Нартан) - «**Ислъэмей**» (Исхуэм и турнир таблицэм зэ- лъэмей) - 1:5; мазаем и 6-м: «ХьэтІохъущыкъуей» (ХьэтІохъущыкъуей) рэдж» (Старэ Шэрэдж) -2:2. «КъБКъУ» (Налшык) -«Шэджэм-2» ` (Шэджэ́м махуэм къагъэувыІэным ЕтІуанэ) - 2:2, «Тэрч» (Тэрч) «Мурбек-ФШ» (Налшык) 1:0, «Шагъдий» (Зеикъуэ) -«**Бабугент**» (Бабугент)

Еянэ джэгугъуэм зэlущlэнущ: *мазаем и 12-м:* «Спартак-Д» - «Тэрч», «Шэджэм-2» - «Локомотив». «Къэбэрдей» - «КъБКъУ». «Автозапчасть» - «Шагъдий»: *мазаем и 13-м:* «Малка» - «Ислъэмей», «Шэ-рэдж» - «Инал», «Бабугент»

ЖЫЛАСЭ Замир.

Къэбэрдей-Балъкъэрым футболымкІэ и гуп нэхъыщхьэм и щІымахуэ чемпионатыр зэрекіуэкіыр

	Командэхэр	Дж.	Къ.	3.	ΦΙ.	T.	Ο.
1.	«Автозапчасть»	7	7	0	0	29-5	21
2.	«Тэрч»	6	6	0	0	11-2	18
3.	«Къэбэрдей»	7	4	1	2	12-11	13
4.	«ХьэтІохъущыкъуей»	7	4	1	2	16-13	13
5.	«Шагъдий»	7	4	0	3	8-8	12
6.	«Бабугент»	7	3	3	1	8-5	12
7.	«Мурбек-ФШ»	7	3	1	3	12-8	10
8.	«Спартак-Д»	7	3	1	3	7-7	10
9.	«КъБКъУ»	6 7	2 2 2	3	1	9-10	9
10.	«Ислъэмей»	7	2	2	3	9-7	8
11.	«Шэрэдж»	7	2	2	3	15-18	8
12.	«Нартан»	7	2	1	4	14-17	7
13.	«Локомотив»	7	1	3	3	9-13	6
14.	«Шэджэм-2»	7	1	2	4	11-22	5
15.	«Малка»	7	1	0	6	11-20	3
16.	«Инал»	7	0	0	7	6-21	0

- «ХьэтІохъущыкъуей», «Мурбек-ФШ» - «Нартан». Балъкъэр зеикъуэдэсхэм ягъусэу тур-

	•			-	-	-	'
	Командэхэр	Дж.	Къ.	3.	ΦΙ.	T.	Ο.
1.	«Автозапчасть»	7	7	0	0	29-5	21
2.	«Тэрч»	6	6	0	0	11-2	18
3.	«Къэбэрдей»	6 7	4	1	2	12-11	13
4.	«ХьэтІохъущыкъуей»	7 7	4	1	2	16-13	13
5.	«Шагъдий́»		4	0	3	8-8	12
6.	«Бабугент»	7		3	1	8-5	12
7.	«Мурбек-ФШ»	7	3	1	3	12-8	10
8.	«Спартак-Д»	7	333222	1	3	7-7	10
9.	«КъБКъУ»	6 7	2	3	1	9-10	
	«Ислъэмей»	7	2	2	3	9-7	8
11.	«Шэрэдж»	7	2	2	3	15-18	9 8 8 7
12.	«Нартан»	7	2	1	4	14-17	7
13.	«Локомотив»	7	1	3	3	9-13	6
14.	«Шэджэм-2»	7	1	2	4	11-22	6 5 3
	«Малка»	7 7	1	0	6	11-20	3
16.	«Инал»	7	0	0	7	6-21	0

	13 12 12 10	Кхъуэпсы - Х	ъуэпсы - Хъу	уэбзы - Хобза
3 7	10 9 8 8 7 6 5	ФІыціэм щыхэхуэжыр Сочэ къалэ ищхъэрэ-къухьэпіэ лъэ-ныкъуэмкіэ километр 19-кіэ «пыіухауэщ». Абдежым щыіэ зыгъэпсэхупіэми а ціэр зэрехьэ.	хыбзэм къйзэрытехъукlарщ. «Хъуэ» псалъэм аптlэхъуэхэм	цІэр щыхуауса лъэхъэнэхэм

КъыдэзыгъэкІхэмрэ 360030, Къэбэрдей-

КЪУПАМЭХЭМ: политикэмкІэ, жылагъуэмрэ лъэпкъ ІуэхухэмкІэ - 42-22-86; къуажэ гъащІэмрэ экономикэмкІэ-42-57-59; щэнхабзэмкІэ-42-75-36; егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ - 40-15-31; хъыбарыщІэхэмрэ спортымкІэ - 42-22-88, 42-60-53, 42-22-89; зэдзэк Гак Гуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер ІэнатІэм - 42-26-41; сурэттеххэм - 42-75-78,

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаІэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкІэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту

КЪУМАХУЭ Аслъэн.

Газетыр Іэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщ Іэныгъэхэмк Іэ и управленэм. Тел.: 76-01-28, 76-01-10

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ ІуэхущІапІэм ПИ №ТУ07-00117-м щІэту ятхащ

Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокІ «Издательство «Южный регион» ООО-м щытрадзащ. 357600, Ставрополь край, ЕсэнтІыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А

Урысейм ЩІэныгъэхэмкІэ и академием и Къэбэрдей-Балъкъэр щІэныгъэ центрым Гуманитар къэхутэныгъэмкІэ и институтым и лэжьакіуэхэр іуэхущіапіэм курыт ліэщІыгъуэмрэ иджырей тхыдэмкІэ и къудамэм и унафэщІ Кхъуэжь Заурбэч Анзор и къуэм хуогузавэ абы и анэ Кхъуэжь Раисэ Хьэжумар и пхъур дунейм зэрехыжам

къыхэкІыу.

Мы къыдэкІыгъуэм елэжьахэщ: жэуап зыхь секретарь Къаншокъуэ Эллэ, корректорхэу Елмэс ФатІимэ (3, 4-нэ нап.), Щоджэн Заирэ (1, 2-нэ нап.). КомпьютеркІэ газетым и теплъэр ящІащ Ныр Саидэ, Щомахуэ Марианнэ, сурэтхэм елэжьар Бицу Жаннэщ.

Номерыр «Адыгэ псалъэм» и компьютер ІэнатІэм шагъэхьэзыраш.

Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20.00-рш.

Индексыр П 5894 ● Тираж 2.076 ● Заказ №215

Редактор нэхъыщхьэ ЖЫЛАСЭ Заурбэч

Редколлегием хэтхэр:

ЖьэкІэмыхъу Маринэ (унафэщІ-редактор), Ширдий Маринэ (унафэщІ-редактор), Къаншокъуэ Эллэ (жэуап зыхь секретарь), Къардэн Маритэ, Къумахуэ Аслъэн, НэщІэпыджэ Замирэ, Чэрим Марианнэ, ЩхьэщэмыщІ Изэ.

Езыгъэтхахэр «Алыгэ псалъэ» газетыр КъБР-м и Парламентымрэ Правительствэмрэ ирагъэтхащ (учре-

редакцэмрэ я хэщІапІэр Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; унафэщІ-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

ФІЭЩЫГЪЭМ теухуауэ Іуэху

еплъыкіэ зыбжанэ щыіэщ. Абы-